

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

Bakalářská práce

Zjišťování hodnot krajiny v ORP České Budějovice

Vypracoval: Josef Slavata

Vedoucí práce: Ing. Tomáš Dolanský, Ph.D.

České Budějovice 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci „Zjišťování hodnot krajiny v ORP České Budějovice“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne 15. dubna 2014 v Českých Budějovicích

.....

podpis studenta

Poděkování

Děkuji Ing. Tomáši Dolanskému, Ph.D. za vedení a cenné rady. Dále jsem vděčný Ing. Romaně Vačkářové a všem dalším, kteří mi pomáhali při zpracování této práce.

V neposlední řadě patří dík mé rodině, která mě podporovala nejen v době její realizace.

ANOTAČNÍ LIST DIPLOMOVÉ PRÁCE
JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Autor: Josef Slavata

Katedra: Geografie

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obory: Historie se zaměřením na vzdělávání

Zeměpis se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Ing. Tomáš Dolanský, Ph.D.

Název: Zjišťování hodnot krajiny v ORP České Budějovice

Druh práce: bakalářská práce

Rok odevzdání: 2014

Počet stran: 76

Citační záznam: SLAVATA, J. (2014): Zjišťování hodnot krajiny v ORP České Budějovice. Bakalářská práce. Katedra geografie PF JCU, České Budějovice, 76 s.

Anotace

Předkládaná práce řeší území obce s rozšířenou působností České Budějovice, které je součástí stejnojmenného okresu v Jihočeském kraji. Jejím cílem je doplnění dosavadních územně analytických podkladů ve spolupráci s Krajským úřadem Jihočeského kraje v Českých Budějovicích a poskytnutí výsledků bádání příslušným institucím. Práce se skládá ze tří hlavních částí: teoretické, která řeší charakteristiku území a územně analytické podklady, metodologické, popisující sběr dat a vytváření mapových podkladů, a popis zjištěných hodnot krajiny. Hlavním výstupem jsou mapové vrstvy a k nim připojené atributové tabulky, zachycující zjištěné hodnoty krajiny.

Klíčová slova: územně analytické podklady
historicky významné stavby
historicky významná místa
vyhlídkové body
ORP České Budějovice
GIS
geografický výzkum

ANNOTATION PAGE OF DIPLOMA THESIS
UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA IN ČESKÉ BUDĚJOVICE
PEDAGOGICAL FACULTY

Author: Josef Slavata

Department: Geography

Study programme: B7507 Specialization in Pedagogy

Field of study: History in Education

Geography in Education

Leader of thesis: Ing. Tomáš Dolanský, Ph.D.

Title: Ascertainment of landscape values in a municipality with extended competence České Budějovice

Type of thesis: Bachelor thesis

Year of delivery: 2014

Number of pages: 76

Quotation note: SLAVATA, J. (2014): Ascertainment of landscape values in a municipality with extended competence České Budějovice. Bachelor thesis. Department of geography, Pedagogical faculty, University of South Bohemia in České Budějovice, 76 p.

Annotation

Submitted thesis deals with the area of a municipality with extended competence of České Budějovice that is a part of a district with the same name in the South Bohemian Region. The aim of this thesis is the completion of the contemporary territorially-analytical data in cooperation with the Regional Authority of the South Bohemian Region in České Budějovice and providing the results of this research to relevant authorities. The thesis consists of three main parts: theoretical, which deals with the characteristics of the area and territorially-analytical sources, methodological, describing the data collection and creating the map materials, and description of discovered values of the landscape. The main outcomes are map layers and attribute tables, capturing discovered values of the landscape, attached to them.

Key words: territorially-analytical data
Municipality with extended competence České Budějovice
historic buildings places
historically significant places
sightseeing spots
GIS
geographical research

Obsah

1. Úvod	10
2. Teoretická východiska práce	11
2.1. Územně analytické podklady.....	11
2.2 Vymezení sledovaných jevů podle metodiky	13
3. Geograficko-historická charakteristika území	14
3.1. Fyzicko-geografická charakteristika.....	14
3.2. Sociálně-geografická charakteristika.....	16
3.3 Historický vývoj území	16
4. Dosavadní stav výzkumu.....	20
5. Metodika.....	21
5.1. Definice sledovaných jevů.....	21
5.1.1. Historicky významné budovy	21
5.1.2. Historicky významná místa	22
5.1.3. Vyhlídkové body	24
5.2. Studium literatury, výběr hodnot.....	24
5.3. Sběr dat v terénu	26
5.4. Tvorba map a databází.....	28
6. Hodnoty	31
6.1. Historicky významné stavby	31
6.1.1. Tvrze, hrady, zámky	31
6.1.2. Světské stavby	38
6.1.3 Sakrální stavby	42
6.2. Historicky významná místa	44
6.2.1. Poutní místa	44

6.2.3. Lidové slavnosti.....	49
6.2.4. Místa bitev	49
6.2.5. Předlohy k uměleckým dílům.....	52
6.3. Vyhlídkové body	56
6.3.1. Umělé	56
6.3.2. Přírodní	56
7. Závěr.....	65
8. Zdroje	67
9. Seznam map.....	72
10. Přílohy	72

1. Úvod

Toto téma jsem zvolil kvůli poptávce ze strany krajského úřadu, což znamená, že výsledky budou použity v praxi. Práce se zaměřuje na správní obvod obce s rozšířenou působností (dále SO ORP) České Budějovice. Toto území jsem si vybral především proto, že zde studuji a chtěl jsem se dozvědět víc o jeho historii i současnosti. Území o velikosti SO ORP bylo vybráno proto, že jeho zpracování nejlépe odpovídá rozsahu bakalářské práce.

Text obsahuje analýzu tří témat z územně analytických podkladů v daném regionu. Jedná se o historicky významné stavby, historicky významná místa a vyhlídkové body. Tato témata byla vybrána proto, že do této chvíle nebyla řádně zpracována a zároveň odpovídají mému zaměření, protože mým druhým studijním oborem je historie.

Hlavním cílem práce je výběr a lokalizace jednotlivých hodnot krajiny. Nejdůležitějším výstupem budou územně-analytické podklady, vypracované v prostředí GIS. Ty budou po schválení práce poskytnuty Krajskému úřadu Jihočeského kraje, který má ze zákona povinnost tyto údaje shromažďovat. Z těchto datových vrstev budou vytvořeny mapy, které budou sloužit zejména k prezentaci práce.

Vedlejší cíle jsou dva. První je metodická část, kde jsou popsány přístupy, literatura, přístroje a počítačové programy, které byly použity, vedle toho jsou zde uvedeny problémy, se kterými jsem se během zpracovávání tématu setkal. Druhým vedlejším výsledkem je fotodokumentace pořízené k jednotlivým hodnotám zpracovaná v databázích.

2. Teoretická východiska práce

2.1. Územně analytické podklady

Problematika územně analytických podkladů (dále ÚAP) je popsána v legislativě České republiky. Řeší ji stavební zákon č. 350/2012 Sb., který novelizuje zákon č. 183/2006 Sb., detailněji ji rozpracovává vyhláška 500/2006 Sb. Pro uvedení do tématu byl velice užitečný metodologický návod vypracovaný Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky (dále MMR ČR) nazvaný *Pořizování územně analytických podkladů*, jehož cílem je sjednotit metodiku úřadů územního plánování a krajských úřadů při pořizování územně analytických podkladů pro správní obvod obce s rozšířenou působností a pro území kraje (MMR 2007).

ÚAP byly zavedeny zákonem 183/2006 Sb. Část, která se jich týká, nabyla účinnost od 1. ledna 2007. Pomocí ÚAP se zjišťuje a vyhodnocuje stav území a odhaduje jeho vývoj. Nejvíce se využívají při územním plánování, jsou podkladem pro pořizování územně plánovací dokumentace a vytváření politiky územního rozvoje. Zároveň slouží k posuzování vlivu územně plánovací dokumentace na životní prostředí a udržitelný rozvoj. Vedle toho jsou využívány stavebními úřady jako podklady při rozhodování o územích obcí, které nemají vlastní územní plán (MMR 2007).

Novinkou oproti předešlé právní úpravě je, že ÚAP musí být ze zákona pořízeny povinně a poté průběžně aktualizovány a to na celém území České republiky (MMR 2007). Jejich pořizovateli jsou krajské úřady a úřady obcí s rozšířenou působností. Oba typy úřadů pracují na různé úrovni podrobnosti. Obce s rozšířenou působností mají za úkol zpracovat ÚAP dostatečně detailně na to, aby byly zdrojem informací pro vytváření územních a regulačních plánů. Krajské úřady používají ÚAP k pořizování zásad územního rozvoje, k tomuto účelu jim stačí obecnější podklady než úřadům ORP (zákon 183/2006 Sb. § 27). Úřady ORP jsou povinny sdílet své podklady s příslušnými úřady krajskými (zákon 183/2006 Sb. § 29).

ÚAP se získávají ze tří základních zdrojů: průzkumů území, statistických údajů a údajů o území (MMR 2007). Pro získání základních statistických údajů slouží za zdroj Český statistický úřad. Údaji o území se rozumí „informace nebo data o stavu území, o právech, povinnostech a omezeních, která se váží k určité části území, například ploše, pozemku, přírodnímu útvaru nebo stavbě, a která vznikla nebo byla zjištěna zejména na základě právních předpisů a dále informace nebo data o záměrech na provedení změny v území; údaje o území zahrnují i informace o jejich vzniku, pořízení, zpracování, případném

schválení nebo nabytí platnosti a účinnosti“ (zákon 183/2006 Sb. § 27, čl. 2). Tyto údaje jsou ze zákona povinni pořizovateli předávat jejich poskytovatelé, to jsou „orgán veřejné správy, jím zřízená právnická osoba a vlastník dopravní a technické infrastruktury“ (zákon 183/2006 Sb. § 27, čl. 3). Při tom jsou tito poskytovatelé zodpovědní za aktuálnost, správnost a úplnost jimi poskytovaných údajů, které zpravidla předávají v digitální formě (zákon 183/2006 Sb. § 27, čl. 3). Na základě údajů o území je pořizovatel povinen ÚAP průběžně doplňovat a každé dva roky provést jejich úplnou aktualizaci (zákon 183/2006 Sb. § 28, čl. 1).

„Mapovými podklady pro zpracování ÚAP obcí mohou být katastrální mapa, Státní mapa, Základní mapa České republiky a Mapa České republiky“ (MMR 2007, s. 6), při čemž je možné při průzkumu území tyto mapy doplňovat a aktualizovat. Měřítko pro mapové výstupy není pevně stanoveno. Je pouze doporučeno, že „měřítko výkresů pro případné tiskové výstupy se volí tak, aby řešené území bylo znázorněno na jednom výkrese a aby zároveň výkresy měly dostatečnou vypovídací schopnost. Vedle povinných výkresů je možno dle potřeby zhotovovat další výkresy či detaily exponovaných území“ (MMR 2007, s. 10).

Předpokládá se, že zpracování ÚAP proběhne s využitím technologií GIS, přičemž všechny ORP v kraji by měly používat stejnou metodiku a standardy, aby bylo možné bezproblémové sdílení informací (MMR 2007), každý kraj si je stanovuje individuálně.

Výčet jevů, které mají pořizovatelé sledovat, stavuje vyhláška 500/2006 Sb. Počet témat, která mají kraje a ORP pořizovat se liší, u obcí je to 119 (viz tabulka č. 1), ale u krajů jen 37. ÚAP mají textové a grafické části. V textové části se popisují hodnoty území, limity jeho využití, rozbor jeho stavu a vývoje a také vyhodnocení záměrů na provedení změn v něm. Kromě toho ještě „informace o vzniku, pořízení, zpracování, případném schválení nebo nabytí účinnosti údaje“ (vyhláška 500/2006 Sb., § 4), takzvaný pasport údaje. Grafická část se skládá z výkresu hodnot území, limitů využití a výkresu záměrů na provedení změn jeho využití (MMR 2007). ÚAP „mohou být doplněny dalšími výkresy, schémata, tabulkami, grafy či kartogramy“ (vyhláška 500/2006 Sb., § 4, čl. 4).

Úřady pro zpracování ÚAP používá svých kvalifikovaných úředníků, ale „mohou si jako technickou pomoc při zpracování ÚAP obce smluvně zajistit spolupráci, nejlépe autorizovaného architekta nebo autorizovaného inženýra. Odpovědnost za zpracování ÚAP obce však vždy nese úřad územního plánování“ (MMR 2007, s. 9).

ÚAP eviduje a ukládá jejich pořizovatel. Ten má povinnost je poskytovat stavebním úřadům, na vyžádání i poskytovatelům údajů o území. Zároveň je zveřejňuje v rozsahu, umožňujícím dálkové prohlížení na internetu (MMR 2007).

2.2 Vymezení sledovaných jevů podle metodiky

Vymezení sledovaných jevů nebylo v době vzniku této práce dosud přesněji stanoveno. Prozatím jej nastiňuje, třeba podotknout, že velmi obecně, *Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí*. V tomto dokumentu je přímo uvedeno, že bude v budoucnu doplněn v samostatné příloze. Při definování jednotlivých témat jsem tedy vycházel z výše zmíněného metodického návodu. Jednotlivé definice jsem konzultoval s vedoucím práce, odborníky a úředníky, se kterými jsem se setkal během konzultací k této práci, a výsledek uvádím v části věnované metodice.

Jev A 013 *historicky významná stavba, soubor* je definován jako „budova nebo soubor staveb významné svou minulostí např. spojené s narozením či pobytem významné osobnosti nebo jako dějiště historické události“ (Ústav územního rozvoje 2002, s. 4). Pro zpracování tohoto tématu by mělo být využito kombinace studia odborné literatury a průzkumu území (Ústav územního rozvoje 2002).

Jev A 019 *historicky významné místo* je popsán jako „lokalita nebo i rozsáhlejší území spojené s historicky významnou událostí (např. bojiště, poutní místa, místa národopisných slavností, místa, která inspirovala umělecká díla)“ (Ústav územního rozvoje 2002, s. 5, 6). Podle instrukcí by se mělo k výsledku dojít za pomoci průzkumu území (Ústav územního rozvoje 2002).

Posledním jevem, A 020 *významný vyhlídkový bod*, se rozumí „veřejně přístupné místo, jehož vyvýšené umístění v terénu (vrchol kopce, úbočí) nebo v rámci stavby (rozhledna, věž) umožňuje přehlédnout významnou a atraktivní část okolního území“ (Ústav územního rozvoje 2002, s. 6). Tyto body by měly být získány průzkumem území (Ústav územního rozvoje 2002).

3. Geograficko-historická charakteristika území

ORP České Budějovice se nachází v centrální oblasti Jihočeského kraje. Je největší ORP v okrese České Budějovice a s rozlohou 924 km² (ČSÚ 2013) se řadí i k největším v kraji. Jeho správním centrem je statutární město České Budějovice. Tato kapitola obsahuje tři dílčí části: fyzicko-geografickou a sociálně-geografickou charakteristiku a nástin historického vývoje na tomto území.

3.1. Fyzicko-geografická charakteristika

Tuto podkapitulu jsem do své práce zařadil proto, že přírodní poměry do značné míry ovlivňují dějinný vývoj a samozřejmě podmiňují i vyhlídkové body. V této podkapitole jsem čerpal především z díla Stanislava Chábery.

Hranice administrativních regionů většinou nekopírují přírodou vytvořené linie, jako jsou řeky či hřebeny hor, stejně tak je tomu i v našem případě. Region jako takový neodpovídá žádnému geomorfologickému celku a jeho hranici nekopíruje žádný vodní tok. Území ORP definuje vyhláška ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. Pomocí výčtu obcí, které do daného ORP spadají.

Geomorfologicky se území ORP rozkládá na 5 celcích (Geomorfologická mapa ČR 2007): na severu na Tábořské pahorkatině, patřící do oblasti Středočeská pahorkatina, na západě na Českobudějovické a na východě na Třeboňské pánvi, spadajících do oblasti Jihočeské pánve. Na jihu zaujímají malou část území ještě Novohradské a Šumavské podhůří, které jsou součástí oblasti Šumavská hornatina (viz Příloha č. 2). Nejvyšším bodem je vrch Vysoká Běta dosahující výšky 804 m n. m. Naopak nejnižší bod se nalézá v místě, kde Vltava opouští území ORP, zde je nadmořská výška asi 350 m.

Spodní stavbu celé jihočeské oblasti tvoří krystalinikum moldanubika, modelovaného v období hercynského vrásnění v prvohorách (Chábera 1998). Ševětínská vrchovina, která náleží Tábořské pahorkatině, zvedající se po obou březích Vltavy severně od Hluboké nad Vltavou, je tvořena moldanubickými pararulami, ortorulami, senonskými písky a jílovci (Chábera 1998). Jejím největším vrcholem je Velký Kameník na západ od Vltavy, vypíná se do výšky 575 m n. m. Obě jihočeské pánve mají rovinný až pahorkatinový charakter, jejich reliéf se vlní jen při jejich okrajích a na rozvodích. Tvoří je senonské a neogenní pískovcové a jílovité sedimenty usazené na moldanubických horninách, přinesené Vltavou a jejími přítoky

(Chábera 1998). Pánve jsou odděleny Lišovským prahem, který je tvořen moldanubickými pararulami, ortorulami, granulity, jílovci, písky a štěrky (Chábera 1998). Nejvyšším vrchem je Baba (583 m n. m.). Do území ORP zasahuje i severní hřbet Blanského lesa, náležícího do Šumavského podhůří. Vysoká Běta je se svými 804 metry nejen nejvyšším bodem tohoto hřebenu, ale, jak už bylo zmíněno, i celého SO ORP. Území na jihovýchodě náleží Kaplické brázdě, spadající do Novohradského podhůří. Je tvořena svory, svorovými rulami a dalšími krystalickými horninami (Chábera 1998).

Celá plocha ORP náleží úmoří Severního moře. Jakousi severojižní osu území tvoří řeka Vltava, rozděluje ho na dvě téměř stejně velké části. V oblasti Českobudějovické pánve protéká mělkým širokým údolím, u Hluboké nad Vltavou se začíná zařezávat do území krystalinika, ve kterém vytvořila hluboké údolí (Chábera 1986). V těch místech se začíná vzdouvat hladina vodní nádrže Hněvkovice, jejímž primárním úkolem je zásobovat vodou jadernou elektrárnu Temelín. Jejím nejvýznamnějším přítokem je Malše, vlévá se do ní z pravé strany v Českých Budějovicích. Pomocí uměle vybudovaného náhonu, tzv. Mlýnské stoky, zásobuje vodou průmyslové podniky ve městě (Chábera 1998). Na jejím toku byla u obce Římov v 70. letech vybudována hráz, vzniklá nádrž dostala její jméno. Jejím hlavním úkolem je zásobovat pitnou vodou České Budějovice a okolní obce (Chábera 1998). Nejvýznamnějším přítokem Malše na území ORP je Stropnice, jejich soutok nalezneme u obce Dolní Stropnice. Z levostranných přítoků Vltavy je třeba jmenovat Dehtářský a Bezdrevský potok, které napájejí vodou soustavu rybníků západně od Českých Budějovic. Jižní Čechy prosluly jako kraj rybníků, největší z nich na území ORP se nazývá Bezdrev (493 ha), dále můžeme jmenovat Dehtář (263 ha), Pašický (Volešek, 167 ha), Munický (119 ha) a Vlhavský rybník s rozlohou 104 ha (Chábera 1998).

Klimatické podmínky ovlivňuje srážkový stín a fénový efekt Šumavy, dále pak velké vodní plochy rybníků (Chábera 1986). Průměrná roční teplota se v pánvích pohybuje mezi 7,5 a 8 °C, se stoupající nadmořskou výškou klesá – na 6,5 °C v 600 m n. m. (Chábera 1986). Relativně časté jsou teplotní inverze a mlhy. Průměrný roční úhrn srážek v Českých Budějovicích se pohybuje okolo 650 mm (Chábera 1986).

Z celkové plochy ORP zabírají lesy 29 % (27 000 ha), zemědělská půda 54 % (50 000 ha), vodní plochy 7 % (6 000 ha), zastavěné území asi 2 % (1 600 ha) a ostatní plochy 8 %, což je asi 7 700 ha (ČSÚ 2012).

Zdejší kraj neoplývá příliš bohatými zdroji nerostných surovin. Proběhlo několik pokusů o těžbu antracitu v 50. letech 19. století a za Druhé světové války v oblasti mezi Úsilným a Lhoticemi, které byly ale neúspěšné. Více se využívalo ložisek lignitu, který se těžil v povrchovém dole Svatopluk nedaleko Mydlovar až do roku 1972. Místy se těžila se i rašelina. Od poloviny 18. století se začal dobývat grafit, pro jih Čech charakteristický. V okolí Dobré Vody, Pohůrky a Hlincovy hory se těžila poměrně kvalitní železná ruda. Na přelom 14. a 15. století se datují počátky dolování stříbra v oblasti Rudolfova, Adamova a Dobré Vody, které vyvrcholilo za vlády Rudolfa II. na začátku 17. století (Chábera 1986).

3.2. Sociálně-geografická charakteristika

Na území SO ORP České Budějovice žilo 26. 3. 2011, tedy při posledním sčítání lidu domů a bytů, 154 588 obyvatel, z toho větší část, 93 715, v centru regionu, v Českých Budějovicích (ČSU 2013).

SO ORP se skládá ze 79 obcí, z toho jedno statutární město (České Budějovice) a další 4 města (Hluboká nad Vltavou, Lišov, Rudolfov, Zliv). České Budějovice jsou svou velikostí předurčeny plnit roli centra oblasti. Jsou administrativním, dojížděkovým a hospodářským střediskem oblasti. Žádné další město ani z daleka nedosahuje takové velikosti, všechna mají méně než 5 000 obyvatel (ČSÚ 2013).

3.3 Historický vývoj území

První pobyt člověka na území jižních Čech máme doložen nálezy kamenných nástrojů, jejich stáří je odhadnuto na 250 000 let. Souvislejší nálezy pocházejí ze starší a střední doby kamenné, především z okolí vodních toků. V mladší době kamenné došlo ke změně způsobu života, přešlo se k chovu dobytka a pěstování plodin, v důsledku toho se začali lidé usazovat, z okolí Českých Budějovic můžeme jmenovat sídliště nedaleko Dehtářů. V době bronzové se na jih Čech rozšířila mohylová kultura, tento lid již začal budovat opevněná hradiště (Chábera 1986). Odhaduje se, že někdy na přelomu 5. a 4. století před letopočtem expandovali do Čech Keltové. Je doloženo, že na Českobudějovicku těžili grafit, který používali při výrobě keramiky (Waldhauser 2002). Na přelomu letopočtu vstoupil do České kotliny germánský kmen Markomanů (Bednaříková 2003). V neklidné době stěhování národů ve 4. až 6. století

naším územím prošlo mnoho různých kmenů, tento zmatek ukončil příchod Slovanů někdy v polovině 6. století (Bednaříková 2003). Do vrcholného středověku zůstala oblast jižních Čech spíše periferií, hlavní dění se koncentrovalo ve středu Čech.

V tomto období rostla moc místních vladyků. Nejvýznamnější pozici si mezi nimi vydobyl rod Vítkovců, rozdělený do několika větví: rožmberské, krumlovské, landštejnsko-třeboňské a z Hradce. Čeští králové se rozhodli omezit rozmach velmožů a jako mocenskou protiváhu šlechtickým državám zakládali svoje vlastní města, hrady a kláštery. Tak vznikl například klášter Zlatá Koruna (1263) a město České Budějovice, založené o dva roky později Přemyslem Otakarem II. Spory mezi Otakarem a Vítkovci přerostly v otevřené nepřátelství v roce 1273, kvůli sporům ohledně územního nadání nově založených Budějovic. Tuto vzpouru vedl Závíš z Falkenštejna z krumlovské větve Vítkovců. Tragickým vyústěním této roztržky byla pro Přemysla Otakara bitva na Moravském poli proti Rudolfu Habsburskému, kde našel porážku i svou vlastní smrt. Jeho syn a následník Václav se pak Vítkovcům pomstil. Zajal Závíše, objížděl jejich državy a vyhrožoval, že pokud se nevzdají, nechá Závíše popravit. Ustoupili všichni až na pána na Hluboké, proto byl Závíš léta 1290 před hradem s'tat (Vaníček 2002). Tak skončil první odboj Vítkovců proti českým králům.

Do konce 13. století byla z větší části dokončena kolonizace jižních Čech, vytvořila se základní sídelní struktura a ustálily se místní i dálkové komunikace (Kovář 2012). Ve 14. století se podařilo Vítkovcům, zejména pak Rožmberkům, rozšířit jejich pozemkový majetek a proniknout do vysokých zemských úřadů. Jejich rostoucí moc, společně s rozšiřováním území patřící církevním institucím vedlo k úpadku nižší šlechty (Vaníček 2002). Proto právě v tomto a následujícím staletí zaniklo mnoho aristokratických sídel v oblasti (Kovář 2011).

V období husitských válek patřilo město České Budějovice k hlavním opěrným bodům katolické strany. K ní patřili i Rožmberkové a samozřejmě kláštery. Kališnická vojska podnikla několik výpadů na území okolo Českých Budějovic, např. na podzim 1420 vyplnili zlatokorunský klášter a zničili hrad v Ledenicích. V tomto období zaniklo i několik vesnic, buď v přímém důsledku válečných událostí nebo kvůli zhoršené hospodářské situaci (Kovář 2012). K žádnému významnější bitvě na území ORP pravděpodobně nedošlo (Čornej 2000).

Neklidná léta po bitvě u Lipan (1434) jsou charakteristická bojem o moc. Jako zemský správce a později král z tohoto zápasu vyšel Jiří z Poděbrad. Do roku 1467 ho podporovaly i České Budějovice, když byla u moci klika vedená purkmistrem Ondřejem Puklicem ze Vzduh. Po jeho zavraždění se město přidalo k tzv. zelenohorské jednotě, odpůrcům Jiříka (Chábera

1986). Bylo to katolické sdružení odpůrců krále, za česko-uherských válek stála na straně Matyáše Korvína, po jejich skončení zanikla (Čornej 2007). Doba Jiříka z Poděbrad a následující jagellonský věk jsou charakteristické bojem šlechty proti městům, které vzešly z předešlých bojů politicky i hospodářsky posílena a aristokraté se snažili opět získat převahu (Čornej 2007). Města ztratila svou pozici v roce 1547, když se jich většina připojila k odboji proti Ferdinandu I. Habsburskému. České Budějovice, spolu s Plzní a Ústím nad Labem, zachovaly králi věrnost, proto nebyly po porážce povstání potrestány a jejich význam ještě stoupl (Vorel 2005).

Ve druhé polovině 16. a na počátku 17. století hráli prim nejen v jižních Čechách, ale i v celém království dva poslední Rožmberkové. Do obecného povědomí se nejspíš zapsal více Petr Vok, poslední rožmberský vladař, v politice ovšem nedosáhl takových úspěchů, jako jeho starší bratr Vilém, který se vypracoval na nejvyššího purkrabího a byl osobností středoevropského významu (Pánek 1996). Za jejich regentství došlo k dalšímu rozšíření pozemkového majetku, nyní největšího v Čechách, takže zasahoval i na území dnešního SO ORP České Budějovice (Kovář 2011).

Roku 1611 napochodovalo do Čech vojsko pasovského biskupa Leopolda, tato událost vešla do dějin jako „vpád pasovských“. Postupovali od jihu, přes České Budějovice, které obsadili, směrem na Prahu. Aby Petr Vok zabránil plenění a přiměl pasovské k odchodu, vyplatil je ze svých vlastních prostředků (Vorel 2005).

O několik let později, na samém počátku 30leté války se jižní Čechy staly znovu svědkem válečných událostí, tentokrát s mnohem závažnějšími důsledky. Po pražské defenestraci obsadila císařská vojska pod vedením Charlese Banaventury Buquoye České Budějovice a Český Krumlov, stavové, kterým velel Matyáš Thurn, zabrali Třeboň a Jindřichův Hradec. Rebelům se povedlo vyhrát první bitvu u Lomnice nad Lužnicí 9. listopadu 1618. Protože se v té době v zimě neválčilo, utábořilo se stavovské vojsko v prostoru mezi Lišovem a Rudolfovem a neúspěšně po sedm měsíců obléhalo České Budějovice. 10. června následujícího roku byla svedena další bitva, tentokrát přímo v naší zájmové oblasti, u Záblatí, ve které zvítězila císařská strana, takže se jí podařilo stavy vytlačit z Českobudějovicka (Polišenský 1970). V dalších letech ještě vojska několikrát protáhla přes jih Čech, ale nedošlo k významnějším bitvám, vše se omezilo na plundrování a rabování, na což nejvíce doplatilo civilní obyvatelstvo. České Budějovice neutrpěly v důsledku války

přímé škody, protože se je nikdy nepodařilo dobýt (Chábera 1986). O to větší ranou byl velký požár, kterému padly za oběť až dvě třetiny města (Chvojka 1992).

Po porážce českého stavovského povstání byly jeho vůdcům zabavovány majetky. Tyto konfiskace se dotkly krumlovského a netolického panství, které získal Hans von Eddenberg, rovněž generál císařských vojsk Baltazar Marradas byl odměněn za své služby pozemky na Českobudějovicku (Čornejová 2008). Úbytek obyvatelstva způsobil nedostatek pracovních sil, utužení roboty a přibrzdil rozvoj protoindustrializace (Chábera 1986).

Za válek o rakouské dědictví se bojovalo i na našem zájmovém území. České Budějovice byly krátce obsazeny bavorskou posádkou v roce 1741. V roce 1744 se po krátkém obléhání vzdaly pruskému vojsku, ale ještě téhož roku byly osvobozeny. I zámek Hluboká několikrát změnil majitele, nedaleko od něj, u obce Zahájí, byla roku 1742 svedena polní bitva, v níž Francouzi uštědřili porážku rakouským vojskům (Chábera 1986).

Během napoleonských válek oblastí několikrát protáhla vojsko obou stran, hlavně během tzv. třetí koaliční války v roce 1805, k výraznějším střetům ale nedošlo (Kropilák 1982).

V 19. století dochází k nesmělému rozvoji průmyslu, nedá se srovnávat s industriálními centry, jako byly severní Čechy a Kladno. V Českých Budějovicích byly založeny tužkárny, porcelánka, šroubárna a cukrovar. Rozrůstalo se pivovarnictví. I v okolních obcích se rozjížděly menší podniky (Kovář 2012).

Velice významným druhem dopravy v jižních Čechách byla plavba, splavnění Vltavy z Českých Budějovic do Prahy bylo dokončeno v roce 1550, mezi hlavní převážené suroviny patřili alpská sůl a dřevo (Kovář 2012). Roku 1832 byla jako jedna z prvních na kontinentu otevřena koněspřežná dráha mezi Lincem a Českými Budějovicemi. Relativně pozdě byla na jih Čech zavedena parní železnice, spojení s Plzní bylo dokončeno v roce 1868, do Prahy až o 5 let později (Chábera 1986).

Pod hrozbou nacistického Německa bylo ve druhé polovině 30. let vybudováno pohraniční opevnění. Jeho line se táhla i přes Českobudějovicko, probíhala „z oblasti Blanského lesa přes Velešínsko, severně od Říмова, kolem Ostrolovského Újezda, Borovan a jižním Třeboňskem na Novobystřicko“ (Kovář 2012, s. 35). Valná většina z bunkerů byla za okupace zlikvidována (Kovář 2012). České Budějovice se staly v závěrečných měsících války terčem spojeneckých náletů, hlavním cílem bylo železniční nádraží jako důležitý dopravní uzel (Chvojka 1992).

4. Dosavadní stav výzkumu

Při konzultaci s pracovníky Odboru územního plánování magistrátu města České Budějovice jsem zjistil, že si v roce 2008 zadali zpracování některých témat u ing. arch. Stanislava Kováře. Ten se věnoval i mnou sledovaným tématům. Výsledky jeho práce jsem od úředníků dostal k dispozici. Po jejich prostudování jsem došel k závěru, že je možné a účelné je doplnit.

K samotným datům jsem dostal i metodiku, kterou ing. Kovář vypracoval. Bohužel se vůbec nezmiňuje o kritériích výběru, takže bylo těžké na něj nějakým způsobem navázat. Proto jsem se rozhodl vypracovat vlastní metodiku, kterou jsem se řídil (uvádím ji v další kapitole). Z Kovářovy práce jsem vycházel při tvorbě atributových tabulek v prostředí GIS, protože mi přišly neúčelnější.

V kategorii historicky významných staveb uvádí Kovář 32 budov nebo jejich souborů. Já jsem z nich do své práce zařadil mnohem méně staveb, pouze 5. Je to jistě proto, že se lišíme v kritériích pro výběr. Kovář ve své metodice bohužel nijak své požadavky nespecifikuje, ale z toho, co vše zařadil do této kategorie, vyplívá, že byly mnohem volnější a širší než mé.

Kovář lokalizoval 16 míst významných událostí. Já jsem do své práce zahrnul 8 z nich, které odpovídaly mým kritériím. Jiné jsem vyloučil, například se mi nepodařilo dovědět, díky čemu je možné označit muzeum vorařství v Purkarcích za místo významné události.

Vyhlídkových bodů označil Kovář celkem 46. V této kategorii se naše závěry nejvíce shodují. Nepřijal jsem některé Kovářovy body, jako například budovu bývalé školy v Plavu, protože ta nenaplnuje požadavek veřejně přístupného místa, nebo řadu míst v okolí Záběhovic, protože výhled z nich je v podstatě totožný.

5. Metodika

5.1. Definice sledovaných jevů

Kulturní památky jsou nedílnou součástí naší krajiny, její historické paměti, respektive paměti jejích obyvatel, kteří si z generace předávají vyprávění o litech, kteří tu žili, nebo událostech, které se zde odehrály. Jak tvrdí Cílek (2004), není možné chránit jen přírodní dědictví, které je z pravidla přesně vědecky definováno, „tedy většinou výčet hodnotných druhů, které se na daném území nalézají. Dnes se nám vrací něco z 19. století, ale v nějaké pročištěné formě. Potřebujeme chránit nejenom ta území, která jsou hodnotná z hlediska přírody, ale také ta místa, na kterých se odehrávaly velké národní zápasy, kam chodili básníci za inspirací nebo která jsou ověčena pověstmi i strašidelnými historiemi. Příroda v okolí Lipan není příliš hodnotná, ale v krajině je bez problémů možné identifikovat dějiště bitvy. Blaník stojí za ochranu nejenom kvůli starým bučinám a skalním hradbám, ale také kvůli pověstem a hudbě Bedřicha Smetany.“ Podobným případem jsou místa vyhlídek. Tyto body zpravidla kombinují nádherná panoramata, daleký pohled do krajiny s duchem místa, oním *geniem loci*.

Při zpracovávání kapitoly *Teoretická východiska* i při samotné práci jsem vycházel z platné legislativy a metodiky používané úřady, které se zabývají územně analytickými podklady. Důvodem je to, že mnou vypracované datové vrstvy budou předány Odboru regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic Krajského úřadu Jihočeského kraje v Českých Budějovicích a Odboru územního plánování Magistrátu města České Budějovice, které je zařadí do svých databází.

Problémem této práce je, jak přesně vymezit, co vše je možné označit jako historicky významnou budovu, místo nebo vyhlídkový bod. Jinými slovy, jak moc musí být například člověk významný, aby mohl být do tohoto výčtu zahrnut. Žádný dokument státní správy, který by poskytl vodítko při zpracovávání územně-analytických podkladů, jak již bylo zmíněno, v době vytváření této práce dosud není vydaný. Z toho důvodu jsem se snažil najít oporu v odborné literatuře.

5.1.1. Historicky významné budovy

Kapitolu týkající se významných budov jsem rozdělil pro větší přehlednost na část *tvrze hrady a zámky* jejichž význam se pojí z pravidla s šlechtou a politickými událostmi. Druhou část tvoří *světské stavby*, kdy se jedná například o rodné domy nebo o hotely a

hostince, kde byli ubytovány významné osobnosti, které přes náš kraj projížděli nebo se zde zdrželi jen krátce. Poslední jsou *sakrální stavby*, kterých se zde nachází minimum. Mnohem více sakrálních staveb nalezneme v podkapitole věnované poutním místům v podkapitole historicky významná místa, která podchycují jejich duchovní podstatu.

Jak je již zmíněno v teoretických východiscích, jedná se o budovy nebo jejich soubor spojený s pobytem nebo životem významné osobnosti či významnou událostí. Bohužel zde není uvedeno, co přesně znamená ono slůvko „významný“. V mé práci jsem ho pojal tak, že osoba musela dosáhnout alespoň celostátního nebo celozemského významu, lhostejno zda v politice, vojenství, umění, vědě či v kterémkoli jiném oboru lidské činnosti. U významných historických událostí je situace podobná, rozumím tím událost nebo jednání, které mělo dosah do zemských či státních dějin.

5.1.2. Historicky významná místa

Podle Kupky (2010) „existuje řada míst, která mají určitý hlubší význam a tím se podílejí na vytváření identity a vlastní totožnosti krajiny. Jsou to místa se vztahem k významným historickým osobnostem či významným historickým událostem, území s mimořádným *geniem loci*, pozůstatky uzavřených částí dějin, představující nezaměnitelnou hodnotu, nesmazatelné znamení a pečeť historicky těmto místům vtisknutou. Velice často jsou tato místa doprovázena dalšími hodnotami hmotnými, památkovými, přírodními či estetickým.“ Tato definice je sice poeticky vyslovená, ale pro naše účely přeci jen příliš široká, pokusím se jí tedy zpřesnit.

Asi nejtypičtějšími příklady historicky významných míst jsou *místa bitev*. V České republice jich můžeme jmenovat desítky a stovky. Ty nejdůležitější bitvy se zapsaly hluboko do paměti národa, někdy dokonce daly název celému období (viz doba pobělohorská). Mnohdy jsou bojiště připomínána památníky, jindy se jedná o anonymní místo, obyčejné pole, louku nebo les (Kupka 2010).

Do své práce jsem zařadil všechny bitvy, které byly součástí mezinárodních konfliktů nebo velkých vnitrostátních bojů, chcete-li, občanských válek. Menší srážky, lokální šarvátky mezi místními velmoži jsem vynechal, protože je mnohdy těžké o nich najít podrobnější zmínky, které by vedly k přené lokalizaci míst bojů, a zároveň jsem přesvědčen, že by přesahovaly rámec této práce. Jsou zde zařazeny i místa zřícení sestřelených letadel během soubojů Druhé světové války. Tato místa jsou zpravidla označena udržovanými památníky a

jsou zapsána do paměti místních obyvatel, například v Boršově nad Vltavou, kde nás ulice nazvaná K pilotovi dovede právě k jednomu takovému pomníku. Asi není třeba dodávat, že se jedná pouze o padlé spojenecké piloty, na mrtvé Němce pochopitelně nikdo s láskou nevzpomínal.

Poutní místa jsou spojená „s kulturními nemovitými památkami, krajinářskými úpravami či estetickými hodnotami krajiny (ne vždy), tkví ve vazbě na duchovní dějiny a víru národa. K těmto místům se váže řada historických zpráv a legend o zázračných událostech“ (Kupka 2010). V České republice je možné najít celou řadu poutních míst. Největší rozkvět zažili ve zbožné barokní době 17. a 18. století.

Při lokalizaci poutních míst jsem použil publikace Zdeňka Boháče a Jiřího Černého. Předpokládám, že jejich díla jsou na takové úrovni, aby pro mě byly dostatečným podkladem. Kritériem zařazení do mé práce bylo už to, že je alespoň jeden autor zmiňuje. Zároveň jsem jejich monografie použil při pořizování popisů jednotlivých poutních míst.

Kategorie *lidových slavností* je široká a těžko definovatelná. Mnoho lidových slavností je spojeno s církevními svátky a poutními místy, těm už je věnována jedna podkapitola, proto je zde neopakují. Omezil jsem se jen na několik málo míst, u kterých je prokázána účast alespoň jednoho tisíce lidí.

Dalším typem jsou *lokality spojené s literárními a uměleckými díly*. Jedná se o místa a scenérie objevující se na významných obrazech a lokality, kde se odehrávají slavná literární díla (Kupka 2010). Zařadil jsem do své práce spisovatelky a spisovatele, kteří jsou zmiňováni ve středoškolských učebnicích literatury. Zároveň jsem vycházel z konzultací s historikem umění doktorem Hynkem Látalem z Ústavu dějin umění Filozofické fakulty Jihočeské univerzity, který mi radil i s hmotnými uměleckými díly, jako jsou sochy a obrazy. Vytipovali jsme malby, které mají uměleckou hodnotu a zároveň se dají lokalizovat k určitému místu v krajině.

Další kategorií, kterou jsem zařadil, jsou *popraviště*. Jedná se o místa, která byla oficiálně určena k popravám u měst a městeček, která byla nadána popravčím právem. Ty byly zpravidla využívány po desítky a stovky let a skončila na nich životní pouť nejednoho zločince, ať skutečného či domnělého. Nejedná se tedy o místa, kde se konaly jednotlivé nepravidelné exekuce, například v rámci armád.

Zcela na závěr kapitoly je umístěna kategorie „*ostatní*“. Jedná se o místa, která by byla jen uměle zařaditelná do některé z výše zmíněných kategorií, ale zároveň by podle mého

názoru byla chyba je sem nezařadit. Jedná se například o místa důležitých politických událostí, jakou zemské sněmy beze sporu byly, nebo o místa historické paměti, jako je například Kubatův památník.

5.1.3. Vyhlídkové body

Jak již vyplívá z metodiky, jedná se o přírodní nebo člověkem vybudované, vyvýšené body, které umožňují přehlédnout krajinu. Zároveň je zde vyslovena podmínka, že musí být veřejně přístupné. Z toho důvodu jsem sem zařadil například zámecké a kostelní věže, kde sice člověk musí zaplatit určitý poplatek, ale není problém, se tam dostat. Počítám i s body, které se nacházejí například na krajích lesa či na loukách a nejsou nijak oplocené ani označené zákazem vstupu. Z toho důvodu jsem vynechal například ohrazené pastviny.

Problémem bylo, co vše lze označit za významné a atraktivní okolí, které je z daného bodu možno přehlédnout. Prvním kritériem, které se nabízí, je úhel rozhledu, rozhodl jsem se ho v podstatě potlačit, protože si nemyslím, že je moudré omezit výběr jen na „širokoúhlé“ pohledy a přijít tak o zajímavé průhledy například mezi kopci. Druhým kritériem je vzdálenost, na kterou je možno se rozhlédnout. V naprosté většině případů se jedná o místa, ze kterých je vidět několik kilometrů, mnohdy i několik desítek kilometrů daleko. V několika málo bodech je toto kritérium popřeno, protože ho převážila atraktivita výhledu (např. pohled přes Munický rybník na panorama Hluboké nad Vltavou). Z toho vyplívá, že hlavním kritériem stále zůstává ona atraktivita, která je do značné míry specifická pro každého pozorovatele, proto může být zařazení či naopak vynechání nějakého místa diskutabilní přičemž oba pohledy budou pravděpodobně obhajitelné.

Ještě je třeba dodat, že se mi několikrát stalo, že jsem našel dva vyhlídkové body, které ležely nedaleko od sebe a poskytovaly téměř totožnou vyhlídku. V takovém případě jsem se rozhodl zahrnout pouze jeden z nich, většinou podle toho, který byl dostupnější.

5.2. Studium literatury, výběr hodnot

Po úvodu do teorie jsem začal studovat faktografickou literaturu, ze které bych mohl čerpat konkrétní hodnoty krajiny. Jako základní díla jsem použil knihy Daniela Kováře, který se věnuje hlavně okolí Českých Budějovic a k tématu vydal několik monografií. Jako první jsem prošel dvoudílnou publikací *Českobudějovicko*, kde jsem se seznámil se stručnou historií

všech obcí regionu, jejich památkami, významnými rodáky a osobnostmi, které zde žili. Druhou užitečnou knihou pro mě byly jeho *Tvrze, hrady a zámky Českobudějovicka*, kde jsou popsány nejen dějiny šlechtických sídel, ale i s jejich obyvatel.

Dále jsem prostudoval turistického průvodce od Jiřího Cukra nazvaného *Okolí Českých Budějovic*. Zde jsou vypíchnuty turistické zajímavosti, včetně vyhlídkových bodů, takže toto dílo pro mne bylo rovněž velice užitečné.

Tyto dva autoři byli pro mou práci nejdůležitější. Často se ovšem stalo, že jsem v jejich knihách našel pouze neurčitou zmínku. V těchto případech jsem musel pátrat v jiných zdrojích, často mi pomohly seznamy literatury ve zmíněných knihách. Všechnu použitou doplňkovou literaturu uvádím ve svém seznamu zdrojů.

K některým specifickým tématům, jako jsou poutní místa, jsem využil specializovanou literaturu, jak jsem se o tom zmínil výše.

Problémem často bylo lokalizovat místa pobytu osob, buď proto, že názvy domů nebo ulic už jsou dnes jiné nebo proto, že jsem nakonec zjistil, že daná stavba už nestojí. V takovém případě jsem tu osobu respektive budovu vypustil. Výjimku tvoří stavby, u kterých proběhly přestavby, ale byla zachována kontinuita vývoje (např. chrám sv. Mikuláše, ze kterého po požáru v 17. století zbyly jen obvodové zdi).

Při zkoumání samotného města České Budějovice jsem nejprve přečetl knihu Jiřího Chvojky *Město pod Černou věží*, ve které se zabývá jeho historií od pravěku až do raných 90. let 20. století. Velmi cenným pro mě byl seznam nejvýznamnějších rodáků, obyvatel a lidí spojených s tímto městem. Tímto tématem se Chvojka zabýval i ve svém dalším díle, a to *Čestní občané města Českých Budějovic*. Zde přináší seznam držitelů tohoto ocenění od počátku jeho udělování až do konce 20. století. Nevýhodou této publikace je, že v ní není odlišeno, kdo má přímou vazbu na město a kdo ne (čestným občanem Budějovic je například i sovětský vůdce Stalin). Dále je problém s tím, že zdaleka ne všem významným osobnostem se dostalo tohoto ocenění, například místní rodák, kosmonaut Vladimír Remek nebyl jmenován čestným občanem, kdežto někteří sovětští kosmonauté ano. Proto nelze tento soupis považovat za dostatečný zdroj.

Pro rozšíření a doplnění informací o Českých Budějovicích jsem prostudoval obsáhlou publikaci sestavenou kolektivem autorů pod vedením Jiřího Kopáčka nazvanou *Encyklopedie Českých Budějovic*. Toto dílo pro mne bylo rovněž cenným zdrojem, protože obsahuje velké množství dat.

U vyhlídkových bodů byla situace o poznání složitější. Jak jsem se už zmínil, o některých se zmiňuje Jiří Cukr ve svém průvodci, výjimečně i Kovář v některé ze svých publikací. Musel jsem se tedy podívat po jiných zdrojích. Nejprve jsem sáhl po turistické mapě *Českobudějovicko* v měřítku 1 : 50 000 od Kartografie Praha. V ní jsou vyznačeny místa se zajímavou vyhlídkou, je jich relativně velké množství, ale při průzkumu terénu jsem zjistil, že často nejsou tak hodnotné nebo je rozhled nějak omezen, o tom se ještě zmíním později.

Dále jsem si prohlédl turistickou mapu na serveru *mapy.cz*, kde jsou také nějaké vyhlídkové body zaznamenány. Je třeba říci, že spolehlivost tohoto zdroje byla o mnoho vyšší, než v případě tištěné mapy. Poslední metodou, kterou jsem využil k výběru vyhlídkových bodů, bylo vytipování vyvýšených, nezalesněných míst, ze kterých by mohly být zajímavé výhledy. Tato metoda se ukázala jako méně spolehlivá, protože i když byl okolní reliéf nižší, stále zabraňoval delšímu rozhledu. Přesto se mi i tímto způsobem podařilo najít několik vyhlídkových bodů. Další se mi podařilo lokalizovat přímo při práci v terénu, ale o tom až v další podkapitole.

5.3. Sběr dat v terénu

Po prostudování literatury, výběru hodnot, jejich lokalizování a zakreslení do mapy jsem přistoupil k samotnému mapování v terénu. Nejlepším dopravním prostředkem se ukázalo být horské kolo, jeho hlavní výhoda je, že jsem se s ním dostal v podstatě kamkoli, není problém jezdit po polních cestách nebo v lese. Výhodou kola je také to, že se člověk může rozhlížet po krajině a tak si všimnout i věcí, které by třeba v autě přehlédl, tak se mi podařilo najít několik vyhlídkových bodů, o kterých bych se jinak nedozvěděl. Na kole jsem zmapoval asi 90 % bodů. Auto jsem z časových důvodů použil jen pro ty nejvzdálenější a osamocené body.

Jak jsem naznačil výše, i ve fázi mapování jsem ještě doplňoval data, ke kterým jsem se v teoretické přípravě nedostal. V drtivé většině se jednalo o vyhlídkové body, protože historicky významná místa a budovy jsou dobře popsána v literatuře. K novým poznatkům jsem se dostával dvěma cestami, buď jsem si jich sám všiml při cestě na nějaké místo, které jsem chtěl zaznamenat nebo jsem se o nich dozvídal od lidí, které jsem cestou potkal. V podstatě se jednalo o lidi, kteří byli na procházce a podobně. Takto bylo náhodně osloveno

25 – 30 asi občanů. Jejich informace mi pomohli především při doplnění informací o vyhlídkových bodech, takto jsem lokalizoval čtyři tyto body.

Zde bych chtěl zmínit, že jsem se snažil komunikovat i s obecními samosprávami, ale většinou se mi nedostalo ani odpovědi na můj dotaz, takže tato cesta se ukázala jako slepá ulička. Z 9 oslovených obecních nebo městských úřadů mi odpověděly jen dva, a to z obcí Zliv a Lišov.

U každého bodu, který jsem zařadil do své práce, jsem zaznamenal polohu a pořídil fotodokumentaci. Polohu jsem zaznamenával pomocí mobilní aplikace MapFactor Navigator od společnosti MapFactor. Tato aplikace je volně dostupná, uživatelsky přívětivá a pro tento účel i dostatečně přesná. U budov je poloha zaznamenána u hlavního vchodu nebo brány do objektu. V případě významných míst jsem se polohu snažil vztáhnout k nějakému dominantnímu bodu (př. památníku na událost). U vyhlídkových bodů je poloha totožná s místem, odkud byly pořízeny fotografie. Použil jsem fotoaparát Samsung EX2F. Při průzkumu jsem se zajímal o to, v jakém technickém stavu jsou budovy, odhadl jsem to většinou pouze podle pohledu z vnějšku, protože stavby nejsou přístupné. Dále mě zajímalo, jestli jsou veřejně přístupné a jestli jsou v soukromých nebo veřejných rukou. To jsem zjišťoval z literatury, z nápisů na budovách (např. vývěsní štíty firem) nebo jsem se zeptal kolemjdoucích lidí. Ne všude se mi to ovšem podařilo. Zjištěné informace jsem podal u popisů jednotlivých míst v textové části.

Při terénním průzkumu jsem zjistil, že některé vyhlídkové body, které byly popsány v literatuře nebo zaneseny v mapách, nemohu do své práce zahrnout. Důvody byly ve směs trojího druhu. Za první, místo nenabízelo takovou vyhlídku, aby splnilo stanovená kritéria, ale takové případy byly jen dva. Za druhé, někdy vegetace bránila ve výhledu, což v době, kdy byly knihy a mapy připravovány, nemuselo tak být. Stalo se to u pěti vytipovaných míst. Posledním a nejčastějším důvodem byla nová zástavba. Tento problém se týkal zejména suburbii v okolí Českých Budějovic. V mém případě byly problematické hlavně obce na východ od města na svazích Lišovského prahu, jako příklad mohu jmenovat Srubec, Hůry nebo Doubravici. Zde už jen úzké průhledy mezi novými rodinnými domy naznačují, jak mohl dříve výhled z těchto míst vypadat. Takových míst bylo okolo deseti.

5.4. Tvorba map a databází

Data o poloze jsem vyexportoval do tabulky v programu Microsoft Excel a doplnil je základními informacemi o daných hodnotách. Poté jsem v programu Microsoft Access z excelové tabulky vytvořil databázi s příponou *mdb*, abych s ní mohl pracovat v programech GIS. Použil jsem ArcGIS ve verzi 10 od firmy Esri. Zde jsem připojil připravenou databázi a tak už se mi vykreslily mnou zadané body v síti souřadnic.

Část historicky významných míst jsme se rozhodli zachytit pomocí polygonu, ne jen bodu. Učinili jsme tak proto, že například místa bitev nebo inspirace pro umělecká díla mají plochu i několika kilometrů čtverečních, takže jejich zachycení pomocí polygonu je věrohodnější. Plocha polygonů není většinou úplně shodná s historickou realitou, je ale zaznamenána co nejpřesněji tak, jak jí popisuje literatura nebo jiné zdroje.

V další fázi jsem musel změnit souřadnicový systém. Mnou používaná aplikace MapFactor Navigator pracuje se světovým systémem *WGS 1984*. Po konzultaci s paní ing. Vačkářovou jsme se shodli, že bude účelnější použít systém *S-JTSK Krovak EastNorth*. Křovákova varianta je jednak používána státní správou, takže mé datové vrstvy budou kompatibilní s jejich databázemi, a zároveň je pro zobrazování ČR vhodnější.

Když jsem měl data převedena, rozhodl jsem se rozdělit původní jednu datovou vrstvu podle jednotlivých témat. Vznikly mi tak jednotlivé shapefilly, které nejsou tři, ale čtyři. Důvodem je, že ArcMap neumožňuje v jedné vrstvě zachytit body a zároveň polygony. Proto historicky významná místa zachycují dva shapefilly; historicky významné budovy a vyhlídkové body po jednom shapefilu.

Když jsem měl všechna data ve správném souřadnicovém systému a rozdělená podle témat, přistoupil jsem ke kontrole polohy. Načetl jsem si z WMS serveru Českého úřadu zeměměřického a katastrálního ortofotomapu České republiky a na ní jsem si promítl své body a polygony. Pak už jsem jen vizuálně ověřoval, zda odpovídají poloze, kterou jsem zaměřil v terénu. Několik nepřesností jsem opravil pomocí nástroje editace.

Když jsem si byl jistý polohou, rozhodl jsem se doplnit informace o vyhlídkových bodech. Jedná se o to, že budovy a naprostá většina významných míst se dá určit pomocí ulice, čísla popisného, památníku nebo nějaké další budovy. V případě vyhlídkových bodů to tak většinou nebylo. Samozřejmě, existovaly případy, kdy se bod nalézal na vrcholu nějakého kopce, který byl pojmenovaný v nějaké mapě, pak byla situace s názvem vyhlídkového bodu jednoduchá. Problém nastal, když se jednalo o na běžných mapách nepojmenovaná místa. Na

radu ing. Vačkářové jsem použil databázi Geonames, kterou studentům poskytuje Český úřad zeměměřický a katastrální, za což mu tímto děkuji. Při pojmenovávání jsem postupoval tak, že jsem si promítl své vyhlídkové body, vrstvu Geonames a ortofotomapu, pak už jsem určil pravděpodobné pojmenování místa. V popisu hodnot a v atributové tabulce uvádím u některých bodů před samotným pojmenováním slovo „lokalita“. Jde o místa, který nejsou vrcholem nějakého kopce, ale jsou součástí tak pojmenovaného pozemku.

Nyní jsem mohl přistoupit k tvorbě atributových tabulek k jednotlivým vrstvám. U každé vrstvy jsou následující sloupce:

1. *Evidenční číslo* – odpovídá číslu dané hodnoty v textové části, je zde kvůli přehlednosti a snazší dohledatelnosti údajů, hodnoty jsou v textové části řazeny podle témat, dále podle typu a pak abecedně podle obcí, evidenční čísla netvoří jednu souvislou řadu, je to proto, že jsem ještě v průběhu dokončování získával nové informace, takže jsem si nechával prostor pro zařazení dalších hodnot, aniž bych musel přepisovat všechna evidenční čísla
2. *Obec/část obce* – jedná se o obec nebo její část, ve které nebo nejbližší které se daná hodnota nachází, u jedné obce může být přiřazeno několik hodnot
3. *Název* – zde uvádím název budovy nebo místa, pokud se dá určit, když ne, ponechávám zde obecné označení (např. budova), u vyhlídkových bodů je většina názvů přejata z databáze Geonames, jak je o tom pojednání výše
4. *Poloha/adresa* – zde zpřesňuji polohu dané hodnoty pomocí adresy nebo směru a vzdálenosti od obce, pokud leží mimo ni
5. *Typ* – odpovídá kategorii v rámci tématu
6. *Popis* – zde je stručné shrnutí popisu hodnoty z textové části

Vrstva s vyhlídkovými body navíc obsahuje:

7. *GPS poloha* – je zde uváděna kvůli tomu, že většina vyhlídkových bodů se nachází ve volné krajině, takže může být obtížnější je nalézt, tento údaj by k tomu měl pomoci
8. *Úhel rozhledu* – udává, v jakém směru se nabízí atraktivní vyhlídka

Dále jsem vytvořil pro každé téma mapový list. Jsou zde zachyceny jednotlivé body a polygony, u vyhlídkových bodů jsem použil takový symbol, který zachycuje i příslušný úhel rozhledu. Jako podklad jsem použil shapefiley ze serveru www.geofabrik.de. Rozhodl jsem se zobrazit zástavbu, lesy, vodní toky a plochy, železnici a hranici SO ORP. V případech, kdy bylo více bodů tak blízko sebe, že nebylo možné je rozeznat, jsem pro ně vytvořil nový

datový rámec, kde bylo problematické území zobrazeno ve větším měřítku. V těchto detailnějších mapách jsem jako podklad použil ortofotomapu ze serveru Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního, protože mi přišla přehlednější. Všechny mapy jsou vytvořeny podle systému S-JTSK.

Nakonec jsem vložil fotografie do databází. Původně jsem plánoval jejich import přímo do atributových tabulek, ale ukázalo se, že by pak vzniklá datová vrstva byla příliš velká (např. u historicky významných budov okolo 200 MB). Kdybych zmenšil velikost fotografií, ztratili by zase podstatně na kvalitě. Takže jsem se vrátil do aplikace Microsoft Access, kde jsem k datům z atributových tabulek přidal další sloupek a definoval jeho obsah jako *Objekt OLE*. Pak už jsem mohl jednoduše přiřazovat fotografie k příslušným hodnotám. Vznikly mi tedy tři databáze.

6. Hodnoty

U popisu jednotlivých hodnot krajiny nejprve uvádím příslušnou obec (psána tučně), u některých obcí se může objevit více hodnot. Obce řadím abecedně. Na dalším řádku nalezneme název budovy, místa atp. a přibližnou polohu. Následuje stručná charakteristika hodnoty. Nakonec jsem umístil GPS polohu, u vyhlídkových bodů ještě přibližný úhel rozhledu (k tomu účelu používám hodinový ciferník, přičemž 12 hodin je sever).

6.1. Historicky významné stavby

6.1.1. Tvrze, hrady, zámky

Boršov nad Vltavou

Poříčí

Barokní zámek s anglickým parkem, čp. 62, 6 km jihojihozápadně od Českých Budějovic

Roku 1469 byla středověká tvrz, tehdy patřící Bernardu Talafousovi z Tyrnštejna, dobytá vojsky Zdeňka ze Šternberka v rámci domácích válek. Během srpna 1618 bylo Poříčí vypáleno procházejícími vojsky.

V 19. století vlastnili toto zboží dva významní muži. Prvním byl od roku 1840 podnikatel a mecenáš Vojtěch Lanna. Druhým byl Eduard Claudi, mezi lety 1865 – 1884 českobudějovický starosta, který v tomto sídle také zemřel (Kovář 2011).

Zámek je dnes ve zbědovaném stavu.

Evidenční číslo: 1

48°53'19.683"N, 14°27'47.823"E

Doubravice

Středověké vladyské sídlo a raně barokní zámek se dvorem, čp. 6, 5 km jihovýchodně od Českých Budějovic

V 15. století vlastnili Doubravici převážně osoby, které se staly významnými tím, že patřili do klientské sítě Rožmberků. To znamená, že byli jejich vyššími úředníky a zároveň i věřiteli. Jmenujme Hynka Zuba z Doubravice, hejtmana Soběslavi, a Markvarta z Doubravice, purkrabího na hradě Rožmberk. Není přesně známo, jak jejich sídlo vypadalo. Markvart se ovšem nějak provinil a za trest mu byly Doubravice odebrány a přivtěleny k rožmberskému panství. V 60. letech 16. století byla Mikulášem Humpolcem, který ji měl v držbě na délku života za věrné služby, postavena nová budova, která nejspíš neměla žádné pevnostní prvky.

Petr Vok Doubravici na počátku 17. století prodal, rychle střídala pány, krátkou dobu ji vlastnil i generál císařských vojsk Baltazar Marradas, ale zřejmě se na ní nikdy neobjevil. V 17. století byla rezidenční budova barokně přestavěna na malý zámek (Kovář 2011).

V současnosti je v soukromých rukou a je využíván k obytným a hospodářským účelům.

Evidenční číslo: 2

48°56'10.473"N, 14°30'38.999"E

Dříteň

Tvrz přestavěná na barokní zámek, čp. 1, 12 km severozápadně od Hluboké nad Vltavou

Na Dříteni v druhé polovině 16. století sídlil významný šlechtic, Bohuslav Malovec mladší z Malovic na Dřítině. Zastával funkce hejtmana Prácheňského kraje, relátora na jednání zemských sněmů a tituloval se jako císařský rada. Jako svou rezidenci používal Dříteň až do roku 1598, kdy zakoupil panství Hluboká a přestěhoval se na tamní zámek (Kovář 2011).

V současnosti je budova v průčelí opravena, ale zbytek komplexu, který využívají zemědělci, chátrá.

Evidenční číslo: 3

49°8'33.757"N, 14°20'47.377"E

Hluboká nad Vltavou

Boubínský zámek

Lovecká chata ve Staré oboře 4 km severoseverovýchodně od Hluboké nad Vltavou

Dřevěná budova sloužící jako lovecká chata byla v roce 1902 postavena na svahu šumavského Boubína. Patřila knížecí rodině Schwarzenbergů, je doložen pobyt mnoha členů rodu i jejich významných hostů. Po první pozemkové reformě ztratili pozemky na Boubíně. Proto rozhodl Adolf Schwarzenberg o jejím přemístění do obory u Hluboké, stěhování se uskutečnilo v roce 1931 (Kovář 2011).

Obora je oplocená a nepřístupná veřejnosti, proto jsem ji zaměřil na fotomapě serveru mapy.cz a použil fotografie dostupné na internetu.

Evidenční číslo: 4

49°5'4.158"N, 14°27'18.302"E,

Karlův hrádek (Karlshaus)

Zřícenina gotického hradu, 7 km severně od Hluboké nad Vltavou na levém břehu Vltavy

Hrad byl založen v 50. letech 14. století Karlem IV. spíše jako správní a lovecké sídlo, než jako pevný obraný bod. Již o dvě dekády později byl ale opuštěn a od té doby chátrá.

V 19. století se na jeho nádvoří konaly lidové slavnosti (Kovář 2011).

Dnes jsou stále dobře zachované vnější obvodové zdi budov, které byly většinou patrové. Celý objekt je obehnan hlubokým příkopem.

Evidenční číslo: 5

49°6'39.076"N, 14°27'37.487"E

Novogotický zámek, vzniklý přestavbou gotického hradu

Hrad byl založen pravděpodobně v 60. letech 13. století z popudu Přemysla Otakara II. Existuje teorie, že souvisí s výstavbou Českých Budějovic, snad měl sloužit k jejich dodatečné ochraně. Jisté je, že po Přemyslově smrti získal hrad Vítek z rodu Vítkovců, bratr Závaše z Falkenštejna. Roku 1290 byl Závaš přivlečen před hrad králem Václavem II. s výhrůzkou, že Závaše popraví, pokud se posádka nevzdá. Ta to neudělala a tak byl 24. srpna sťat. Nakonec se Hluboká dostala do Václavových rukou a stala se opět královským hradem. Panovníci zde byli poměrně vzácnými hosty, např. v roce 1361 Karel IV.

Hrad i panství se v průběhu let ocitlo v držení Lobkoviců, Lva z Rožmitálu, Pernštejnů, pánů z Hradce a dalších. Roku 1598 je zakoupil Bohuslav Malovec z Malovic. Po jeho smrti hrad držel jeho syn Jetřich, který se připojil ke stavovskému povstání. Po bitvě u Záblatí obsadili Hlubokou císařští a roku 1622 byla oficiálně udělena generálu Baltazaru Marradasovi. Marradas zde často pobýval, probíhala zde i důležitá jednání, např. v roce 1634 zde bylo rozhodnuto o odstranění Albrechta z Valdštejna.

Marradasovi potomci prodali panství i zámek v roce 1661 Janu Adolfo ze Schwarzenbergu, jeho pokračovatelé ho drželi následujících 279 let. Hluboká se stala častým místem pobytu příslušníků tohoto rodu.

O zámek, který byl stále ještě opevněný, se vedly boje za prusko-rakouských válek. V prosinci 1741 byl obsazen francouzsko-bavorským vojskem. V noci z 30. na 31. března 1742 byl rakouskou posádkou z Českých Budějovic podniknut neúspěšný pokus o jeho dobytí. Pak byl krátce obléhán. Jeho obránci se vzdali až na konci července 1742. Znovu se

zde bojovalo v roce 1744, kdy byla Hluboká v září obsazena Prusy, ale o měsíc později je Rakušané donutili ke kapitulaci. To bylo naposledy, kdy se zde válčilo.

Mezi 17. a 20. říjnem 1814 zde při návratu z Francie pobýval ruský car Alexandr I. (Chvojka 1992).

Za správy Jana Adolfa II. v 19. století byl zámek přestavěn do dnešní podoby. Schwarzenbergové připravili o jejich majetky Gestapo v roce 1940. Po válce jim nebyl vrácen, kvůli speciálnímu zákonu vztahujícímu se na rod Schwarzenbergů (Kovář 2011).

Evidenční číslo: 6

49°3'4.780"N, 14°26'28.711"E

Ohrada

Barokní lovecký zámek, 2 km jihozápadně od Hluboké nad Vltavou

Zámek nechal vystavět na počátku 18. století vášnivý lovec Adam František Schwarzenberg, který sídlil na nedaleké Hluboké. Za pruského vpádu do Čech roku 1742 byla Ohrada obsazena nepřátelskými vojsky a byl zde zřízen lazaret. V červnu 1743 se zde ubytovala Marie Terezie při návratu ze své královské korunovace. Od roku 1841 jsou tu shromažďovány sbírky týkající se myslivosti (Kovář 2011).

Vedle Marie Terezie tu pobývali mnozí významní členové rodu Schwarzenbergů i jejich hosté z nejvyšších šlechtických kruhů, kde byl lov mimořádně oblíbenou zábavou.

Evidenční číslo: 7

49°2'29.707"N, 14°25'16.297"E

Kamenný Újezd

Maškovec

Zřícenina středověkého hradu na skále na pravém břehu řeky Vltavy, 1900 m západně od kostela v Kamenném újezdě

Jednalo se o menší opevněný objekt vybudovaný na výborně vybraném, chráněném místě pány z Újezda. Během 16. století byl opuštěn a chátral, jeho konec uspíšili místní obyvatelé, kteří z jeho zdí dobývali stavební kámen.

Roku 1427 tu pobýval farář Jan Prindl, který zde dokončil první část opisu Zlaté legendy Jakuba de Voragine (Kovář 2011).

Dnes zde už nejsou téměř patrné žádné stopy po bývalé stavbě. Zbytky zdiva se nacházejí hlavně na skále nad Vltavou.

Evidenční číslo: 8

48°54'3.438"N, 14°25'17.680"E

Komařice

Renesanční zámek se dvorem, čp. 1, 12 km jihojihovýchodně od Českých Budějovic

Dnešní podobu získal zámek v 60. letech 16. století, kdy byl ve vlastnictví rodu Kořenských. Od roku 1948, kdy byl v majetku státu, chátral, situace se nezměnila ani po roce 1992, kdy byl předán do soukromých rukou.

Smutnou událostí bylo vypálení zámku uherskými vojsky ve službách císaře 18. 6. 1619, i přes to, že jeho tehdejší majitel byl na straně Habsburků. Po opravě se dostal do majetku vyšebrodského kláštera, jako takový sloužil jako letní sídlo opatů a příležitostným místem pobytu členů hraběcí rodiny Buquoyů (Kovář 2011).

V současnosti je stavba nepřístupná veřejnosti a značně zchátralá.

Evidenční číslo: 9

48°52'40.432"N, 14°32'43.477"E

Lhota u Lomnice

Ranně renesanční dvůr s prostory pro vrchnost, 8 km jižně od Veselí nad Lužnicí

Rezidenční pokoje byly využívány k ubytování vznešených cestujících, k přespání a odpočinku. Zastavoval se zde např. Vilém z Rožmberka. K roku 1582 je doložena jeho schůzka s Petrem Vokem (Kovář 2011).

Komplex budov je dnes zrekonstruovaný a v soukromých rukou.

Evidenční číslo: 10

49°7'46.766"N, 14°39'38.335"E

Lusteněk

Barokně a klasicistně přestavěný renesanční zámek, čp. 25, 5 km severoseverovýchodně od Českých Budějovic

Stojí na kraji Rudolfova, ale spadá do katastrálního území Hlincovy Hory. Je součástí samostatně stojícího hospodářského dvora.

V 70. letech 16. století již počínala krize v těžbě stříbra v oblasti na východ od Českých Budějovic, proto začali horníci odcházet za prací jinam. Toho využil budějovický úředník Georg Pirchinger z Lusteneku a v letech 1579 a 1580 skoupil některé jejich pozemky, které ve skutečnosti patřily městu, a nechal si na nich postavit renesanční hospodářství s rezidenční částí. Své nové sídlo pojmenoval podle svého predikátu – Lustenek. Po jeho smrti dvůr několikrát změnil majitele. Za stavovského povstání přešel do majetku českobudějovického děkanství. Jako takový sloužil jako občasné sídlo děkanů, někteří se nechávali psát „z Lusteneku“. Po roce 1948 se nacházel v majetku několika státních podniků (Kovář 2011).

Jeho význam spočívá v osobě jeho stavitele, slouží jako příklad touhy bohatých měšťanů napodobit životní styl šlechty. V současné době je nepřístupný veřejnosti, je ve značně zdevastovaném stavu.

Evidenční číslo: 11

48°59'24.014"N, 14°32'48.654"E

Mysletín

Zaniklá středověká tvrz neznámé podoby, 10 km JV od Českých Budějovic

Mysletín byl sídlem místních šlechticů. Jedním z jeho držitelů byl Jan z Mysletína, který snad patřil do společenského okruhu Jana Žižky. Další významnou postavou spojenou s tímto sídlem je Vilém z Rožmberka, který sem byl pozván v roce 1575 na posvícení. Za 30leté války byla ves opuštěna, stejný osud potkal i dvůr k ní přiléhající několik let po válce. Později se začaly používat jako hospodářské budovy (Kovář 2011).

Evidenční číslo: 12

48°55'25.600"N, 14°35'38.357"E

Plavnice

Středověké vladcké sídlo, 10 km J od Českých Budějovic

Původní středověký dvůr se dostal začátkem 16. století do majetku Rožmberků, z jejich popudu byl renesančně přestavěn a rozšířen o nové hospodářské budovy.

Rezidenční prostory na Plavnici často sloužily k přenocování rožmberské vrchnosti (např. Vilémovi z Rožmberka a Petru Vokovi) při cestách mezi Třeboní a Českým Krumlovem (Kovář 2011).

Dnes je objekt celkově velice žalostném stavu, na jedné budově se dokonce propadla střecha.

Evidenční číslo: 13

48°53'19.147"N, 14°27'45.753"E

Rudolfov

Barokní zámek vzniklý přestavbou renesančního sídla, čp. 3, 5 km severoseverovýchodně od Českých Budějovic

V 90. letech 16. století si důlní podnikatel Hans Hölzl nechal v dolní části hornického města Rudolfova postavit rezidenci, a protože se jednalo o jednoho z nejvýznamnějších místních měšťanů, odpovídala tomu i podoba jeho sídla.

Za českého stavovského povstání budova sloužila jako hlavní stan českých stavů při obléhání Českých Budějovic (červen 1618 – červenec 1619). Sídli zde generálové hrabě Georg Friedrich Hohenlohe a Oldřich Vchynský. Po porážce u Záblatí byl zámek kvapně vyklizen a 15. června ho obsadil císařský generál Buquoy. Po konfiskacích byl zásluhou Marradase připojen k jeho Hlubockému panství. Jako takový už nesloužil k rezidenčním účelům a chátral.

Od 60. let 18. století byl spravován rakouskou armádou, byl přebudován na ubikace mužstva a kanceláře. Byly k němu přistavěny i rozsáhlé sklady. V letech 1774 a 1779 zde byl na inspekci Josef II (Kovář 2011).

Dnes složí jako sídlo soukromé firmy, takže je nepřístupný pro veřejnost. Soudě podle pohledu přes kamennou zeď, která ho obklopuje, je alespoň zvenčí značně zchátralý.

Evidenční číslo: 14

48°59'33.702"N, 14°32'7.166"E

Římov

Barokní zámek, čp. 1, 13 km J od Českých Budějovic

Během 30leté války se řimovské zboží dostalo do majetku českokrumlovské jezuitské koleje. Řád zde v roce 1648 vybudoval významný poutní areál s křížovou cestou, který měl mezi lidmi i vrchností stále větší oblibu. To vedlo jezuity k tomu, aby původní středověkou tvrz přestavěli a mohli tak důstojně hostit důležité osobnosti.

Běžně se zde ubytovávali příslušníci knížecího rodu Eggenbergů. Často tu byli přítomni i další vysoce společensky postavení hosté, např. v roce 1671 nejvyšší purkrabí Království českého Bernard Ignác hrabě Bořita z Martinic (Kovář 2011).

V současnosti je zámek v soukromých rukou a nepřístupný veřejnosti. Alespoň zvenčí vypadá opatrovaný.

Evidenční číslo: 15

48°51'23.941"N, 14°29'20.297"E

Zvíkov

Pozdně gotická věžovitá tvrz, čp. 19, 10 km východně od Český Budějovic

Ve 14. století získal ves Nedamír ze Slavkova, náležící k rodu Harachů. Začal si zde budovat své sídlo. Dnešní podobu dostala tvrz pravděpodobně na přelomu 15. a 16. století. Byla budována jako gotická věžovitá stavba, která plnila jak rezidenční, tak fortifikační funkci. Pravděpodobně byla poškozena během husitských válek. Několikrát změnila majitele. V 16. století byla připojena k hlubockému panství, takže se časem dostala do vlastnictví Schwarzenbergů. Ti ji v roce 1718 postoupili do dědičného nájmu místním sedlákům. Jejich potomkům patří dodnes.

Je pravděpodobné, že zde proběhli dílčí střety během 30leté války, protože prameny uvádějí, že během ní byla pobořena (Kovář 2011).

Jak již bylo zmíněno, tvrz je v soukromém vlastnictví a jako taková není přístupná veřejnosti. Je ale třeba podotknout, že alespoň z vnějšku nevypadá zanedbaně.

Evidenční číslo: 16

48°58'49.779"N, 14°37'5.738"E

6.1.2. Světové stavby

České Budějovice

Biskupství v Českých Budějovicích

Biskupská 132/4

Budova byla původně postavena piaristy v 60. letech 18. století jako škola. Když byla v roce 1785 zřízena českobudějovická diecéze, bylo rozhodnuto, že se změní v sídlo biskupa. Při svých cestách přes České Budějovice zde občas přespávali habsburští panovníci, tak jako

třeba František II. v roce 1792, který si návštěvu zopakoval ještě v roce 1809, ale už jako František I. (Chvojka 1992).

Evidenční číslo: 20

48°58'24,675"N, 14°28'23,149"E

Kasárna arcivévody Viléma

Pražská, 52

V těchto kasárnách sloužil několik měsíců roku 1915 jako příslušník 42. dělostřeleckého pluku pozdější předseda KSČ a prezident ČSR Klement Gottwald (Kaplan, 2009).

Evidenční číslo: 21

48°59'15.226"N, 14°28'22.807"E

Mariánské kasárny

Pražská, 1

V kasárnách vystavěných v polovině 19. století byl umístěn 91. pěší pluk. Sloužili zde například básník Fráňa Šrámek nebo spisovatel Jaroslav Hašek. Ten sem umístil i část děje svého asi nejznámějšího díla *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*, kdy je hlavní hrdina zařazen právě do 91. pěšího pluku (Kopáček 1998). V letech 1957 – 1959 zde vykonával vojenskou službu Václav Havel (Chvojka 1992).

U vjezdu do bývalých kasáren je umístěna pamětní deska Jaroslava Haška. Dnes je budova v dosti zanedbaném stavu, dá se říci, že hyzdí celé náměstí.

Evidenční číslo: 22

48°58'43.063"N, 14°28'21.670"E

Puklicův dům

Krajinská 2

Ondřej Puklice ze Vztuh (1410 – 1467) byl zámožný obchodník a purkmistr Českých Budějovic. Patřil k předním českobudějovickým měšťanům, od roku 1441 pravidelně zasedal v městské radě. Osudnou se mu stala podpora protestanta Jiřího z Poděbrad, kterou mu jako purkmistr většinou katolického města poskytl. Zejména němečtí katolíci vyvolali 23. května

1467 vzporu, svrhli Pukliceho a uvěznili ho. 29. května zemřel ve vězení na následky zranění utrpěných při zatčení. Po jeho smrti se město připojilo k odpůrcům Jiřího (Kopáček 1998).

Na nároží domu směrem do Piaristické ulice je umístěna Pukliceho pamětní deska.

Evidenční číslo: 23

48°58'30.766"N, 14°28'25.311"E

Radnice

Náměstí Přemysla Otakara II.

Zemské sněmy se z pravidla konaly v Praze, ve výjimečných případech se ale svolávaly i do jiných měst. Příčinami byly většinou morové rány v Praze nebo politické události. Proto se i České Budějovice staly několikrát místem konání zemského sněmu. Jedna z budov, kde se jednalo, byla i zdejší radnice na náměstí Přemysla Otakara II.

Poprvé se tak stalo roku 1529, kdy ho do města svolal král Ferdinand I. Tehdy volba místa souvisela zřejmě s polohou města, blízko Lince, kde tehdy král pobýval.

Pravděpodobně proto se zde konal sněm i následujícího roku. I v roce 1531 se stavové sešli v Českých Budějovicích, původně plánovanému sjezdu v Praze zabránila morová nákaza.

Král Ferdinand při návštěvách v Budějovicích pobýval nejčastěji v Dominikánském konventu (dnes Piaristický klášter).

Za panování Matyáše se zde uskutečnil další sněm, protože v Praze znovu řádl mor, bylo to na počátku roku 1614. Sněm se konal na radnici, kde král i přespával.

Naposledy sněm v Českých Budějovicích zasedal v roce 1632, kdy do země vpadli Sasové. Tento sněm byl značně omezeného rozsahu (Kopáček 1998).

Evidenční číslo: 24

48°58'27.310"N, 14°28'23.791"E

U tří bílých zvonků

Náměstí Přemysla Otakara II. 28, dnes hotel Zvon

Už několik set let funguje v tomto domě pohostinství. Během svého pobytu v roce 1826 pobýval František Palacký, který v Budějovicích studoval místní archiv (Chvojka 1992).

Dnešní Grandhotel Zvon se rozprostírá po třech sousedních budovách a stále funguje.

Evidenční číslo: 25

48°58'27.430"N, 14°28'30.739"E

Dvůr Koroseky

Budova naproti dvoru ve vidlici silnic na Boršov a Homole

Během 2. světové války zde v letech 1944 – 1945 Němci montovali první proudový letoun nasazený do bojů Messerschmitt Me-262 Schwalbe (Kovář 2008a).

V současnosti je objekt využíván k chovu bažantů a kachen.

Evidenční číslo: 26

48°55'52.673"N, 14°23'44.799"E

Libníč

Vila Gabriela, čp. 12, 5 km severovýchodně od Českých Budějovic

Ve vile Gabriela byli hosty významní čeští umělci. Mezi její návštěvníky patřil básník a novinář Karel Toman, spisovatelka Marie Pujmanová nebo sochař Bohumil Kafka (Pomník Jana Žižky na Vítkově), majitelem a hostitelem byl spisovatel Lothar Suchý (Kovář 2008b).

Jednu budovu zde vlastnil a jako letní sídlo používal i August Zátka, tzv. Zátkova vila.

Evidenční číslo: 27

49°1'18.086"N, 14°33'12.029"E

Rudolfovo

Hostinec Amerika, Děkanská 1, 5 km východně od Českých Budějovic

30. března 1974 se zde měl odehrát koncert undergroundové skupiny The Plastic People of the Universe. Na akci dorazilo několik stovek fanoušků, kteří byli ještě před začátkem rozehnáni Veřejnou bezpečností (Jirous 2008).

Dnes je budova opravená a stále funguje jako hospoda. Na zdi vedle vchodu je umístěna pamětní deska.

Evidenční číslo: 28

48°59'20.780"N, 14°32'33.373"E

Zliv

Klostermannova ulice 81 (e. č. 29); Kocourkova vila, Lesní ulice 86 (e. č. 30); stará nádražní budova, Nádražní 72 (e. č. 31); 4 km západně od Hluboké nad Vltavou

Zliv často navštěvoval český spisovatel Karel Klostermann. Poprvé se zde objevil na podzim roku 1904, naposledy roku 1919. Mimo jiné zde sbíral inspiraci pro své romány *Mlhy na Blatech* a *Vypovězen* a také pro povídku *Dědova vina*. Během svých pobytů využíval pohostinnosti přátel, střídavě tak přespával u učitele Václava Bouchala v domě číslo 81 v dnešní Klostermannově ulici, u Vojtěcha Kocourka v jeho vile v Lesní ulici číslo 86 a také přímo na nádraží u přednosta stanice Václava Jandy (Vondra 1985).

6.1.3 Sakrální stavby

České Budějovice

Katedrála sv. Mikuláše

U Černé věže

Po bitvě u Breitenfeldu v září 1631 vznikly obavy z vpádu Sasů do Čech. Proto bylo rozhodnuto o evakuaci nejvyšších zemských úředníků, důležitých listin a korunovačních klenotů do Českých Budějovic. 7. listopadu toho roku skutečně místodržící přivezli korunovační klenoty do města a uschovali je v tehdy ještě kostele svatého Mikuláše. Vydržely zde dva roky, dokud Sasové neopustili Čechy. Podruhé se klenoty do Českých Budějovic vrátili v červenci 1634, kdy vyvstalo nové nebezpečí ze strany švédských vojsk. Zpět do Prahy byly odvezeny začátkem června následujícího roku (Kopáček 1998).

Evidenční číslo: 40

48°58'31.082"N, 14°28'32.582"E

Kostel Obětování Panny Marie

Piaristické náměstí

Když 4. prosince 1476 na cestě do Rakous zemřel Zdeněk za Šternberka, hlavní domácí nepřítel Jiřího z Poděbrad a zástupce uherského krále Matyáše. Byl podle svého přání pohřben v kostele dominikánského, dnes piaristického, kláštera. Jeho hrob se patrně nachází pod hlavním oltářem. Kromě něj zde leží i jiní zámožní šlechtici a měšťané, ale žádný nedosáhl Šternberkova významu (Chvojka 1992).

Evidenční číslo: 41

48°58'33.222"N, 14°28'18.883"E

Střížov

Kostel sv. Martina, 9 km J od Českých Budějovic

Traduje se, že zde byl pokřtěn Jan Žižka z nedalekého Trocnova, nachází se zde tzv. Žižkova křtitelnice. Tato událost však není historicky doložená (Chábera 1986).

Evidenční číslo: 42

48°53'25.306"N, 14°31'40.244"E

6.2. Historicky významná místa

6.2.1. Poutní místa

Dobrá Voda u Českých Budějovic

Kostel Panny Marie Bolestné, 4 km východně od Českých Budějovic

Počátky poutního místa spadají do 17. století, pojí se s pramenem vody, která údajně vyléčila manželský pár z Českých Budějovic. Podle jiného podání se nejprve manželce ve snu zjevila Panna Maria a ukázala jí pramen. Jisté je, že roku 1630 zde manželé začali z vděčnosti stavět kostelík, vysvěcen byl o dva roky později. Tato stavba byla ve 30. letech 18. století nahrazena barokním poutním chrámem Panny Marie Bolestné. Ve 30. letech 19. století vznikla křížová cesta. V barokní době zde působili poustevníci (Černý 2006).

Kostel je dnes ve velmi dobrém stavu.

Evidenční číslo: 50

48°58'3.120"N, 14°31'43.396"E

Doudleby

Kostel sv. Vincence s obrazem, 10 km jižně od Českých Budějovic

Do Doudleb lákal poutníky obraz Matky Boží Doudlebské, který byl umístěn ve zdejším kostele. Poutní místo bylo oblíbeno již ve středověku. Největší slávu zažívalo v době baroka, kdy sem přicházely i procesí z Rakouska. V 19. století však začal význam Doudleb upadat, zřejmě kvůli konkurenci blízkého Římovu (Černý 2006).

Evidenční číslo: 51

48°53'36.220"N, 14°30'19.262"E

Habří

Zřícenina kostela sv. Víta, 11 km jihozápadně od Českých Budějovic

Od nepaměti lidé využívali zdejší pramen k léčení různých nemocí. Roku 1644 zde položil opat vyšebrodského kláštera základní kámen poutního kostela sv. Víta. Dokončen byl roku 1647. Jeho konec přišel se zrušením kláštera ve Vyšším Brodě patentem Josefa II. roku 1787. Kostel postupně chátral, dnes z něj zůstala jen jedna z obvodových zdí. Lidé na toto místo nepřestali chodit ani po úředním zrušení kostela, ještě v současnosti jsou zde pořádány poutě, i když spíše světské (Černý 2006).

Evidenční číslo: 52

48°56'49.414"N, 14°19'13.239"E

Hluboká nad Vltavou

Kostel sv. Jana Nepomuckého

Kostel nechal vystavět majitel panství Hluboká kníže Jan Nepomuk Adolf ze Schwarzenbergu mezi lety 1845 a 1847. Jméno mu nebylo vybráno náhodně, svatý Jan Nepomucký se těšil u rodu velké oblibě. Každoročně se zde konaly svatojánské poutě, tato tradice přetrvala dodnes (Černý 2006).

Evidenční číslo: 53

49°3'5.258"N, 14°26'8.794"E

Hrdějovice

Kaple Panny Marie Lurdské, 5 km severně od Českých Budějovic

U pramene, ke kterému chodili poutníci s vírou, že jim pomůže od nemoci, stávala dřevěná kaplička. Mezi lety 1888 a 1889 byla postavena zděná kaple zasvěcená Panně Marii Lurdské. Místo navštěvovali především poutníci z Českých Budějovic a okolí. V současnosti se zde koná mše jen jednou ročně (Černý 2006).

Evidenční číslo: 54

49°1'35.553"N, 14°29'17.877"E

Komařice

Pramen sv. Barbory, 11 km jihovýchodně od Českých Budějovic

V údolí Želno u Komařic se nachází pramen, kterému se připisovala léčivá moc, účinkoval prý zejména na problémy s očima. V 17. a 18. století zde stával kostel sv. Bartoloměje, který byl úředně zrušen v době josefinismu (1787), postupně byl kompletně rozebrán na stavební materiál (Černý 2006).

Dnes na místě stojí kamenný pomník s obrazem sv. Bartoloměje. Pramen je chráněn malou stříškou.

Evidenční číslo: 55

48°53'4.861"N, 14°32'29.800"E

Libníč

Kostel Nejsvětější Trojice, 8 km severovýchodně od Českých Budějovic

V Libníči vyvěrá pramen, kterému se přisuzovala léčivá moc. Roku 1713 tu nechal Adam František Schwarzenberg postavit kapli, jako poděkování za to, že se jeho panstvím vyhnula morová epidemie. V roce 1788 byla kaple rozšířena na kostel. Dnes se zde pořádá slavnost Nejsvětější Trojice (Černý 2006).

Evidenční číslo: 56

49°1'15.938"N, 14°33'0.785"E

Lišov

Kostel sv. Václava, 10 km severovýchodně od Českých Budějovic

Zvláštní úctě se těší obraz Madony Golinské, který je umístěn na bočním oltáři lišovského kostela (Černý 2006).

Evidenční číslo: 57

49°0'57.040"N, 14°36'27.778"E

Pištín

Kostel sv. Vavřince, 12 km severozápadně od Českých Budějovic

Ze 17. století jsou doloženy poutě do farního kostela v Pištíně. Lidé přicházeli prosit svatého Vavřince o ochranu před požáry (Černý 2006).

Evidenční číslo: 58

49°2'45.865"N, 14°20'3.623"E

Rachačky u Purkarce

Kaple sv. Rozálie, 8 km severně od Hluboké nad Vltavou, 2,5 km západně od Purkarce

Za velké morové rány roku 1680 zemřeli dvě děti rytíře Václava Jana Býšovce z Býšova. Podle zemských zákonů museli být oběti moru pohřbívány daleko od lidských obydlí, proto je pohřbil v lese. Roku 1682 na tom místě začal stavět kapli zasvěcenou sv. Rozálii, patronce nakažených morem. Několikrát ročně se zde sloužila mše, největší na svátek sv. Rozálie. Počet poutníků se zvyšoval vždy v době morových ran. Poslední velká pout' se zde konala 15. července 1945 po skončení 2. světové války, údajně se jí zúčastnilo 5 000 lidí (Černý 2006).

Evidenční číslo: 59

49°8'0.639"N, 14°25'3.366"E

Římov

Poutní areál s Loretou a kostelem sv. Ducha, 13 km jižně od Českých Budějovic

Tato lokalita patří mezi nejznámější a také nejvýznamnější poutní místa v Čechách. Prvním objektem postaveným v areálu je Loreta zasvěcená Panně Marii Loretánské. Byla vybudována na objednávku jezuitů mezi lety 1648 a 1650. V roce 1677 byl dokončen centrální kostel sv. Ducha. V 17. a 18. století postupně vznikala pašijová cesta, která je dlouhá přibližně 6 km a najdeme na ní 25 zastavení.

V současnosti se zde pořádají tři poutě do roka. V posledních dvou desetiletích se římovský areál stal několikrát cílem zlodějů, kteří ukradli některé původní sochy z pašijové cesty (Černý 2006).

Evidenční číslo: 60

48°51'23.015"N, 14°29'16.736"E

Svatá Voršila u Zborova

Zaniklá kaple sv. Voršily, 7 km jihovýchodně od Českých Budějovic, osada patřící k obci Zborov

Někdy na konci 17. století byl objeven pramen, kterému se přisuzovala léčivá moc, v jeho blízkosti stála Boží muka. Roku 1713 na jejich místě nechal Adam František Schwarzenberg postavit kapli. S postupem času přibývalo poutníků a plánovalo se rozšíření kaple na kostel, ze záměru ale sešlo v době josefinismu, od té doby také kaple chátrala. Ve druhé polovině 19. století zde již nebyla. Dnes zde opět stojí Boží muka (Černý 2006).

Evidenční číslo: 61

48°56'10.810"N, 14°33'9.980"E

Včelná

Kříž, 6 km jižně od Českých Budějovic

Roku 1845 byly na místě, kde dnes stojí kříž, nalezeny předměty, které byly krátce před tím ukradeny z kostela v Černici. Nejen samotný nález, ale i jeho okolnosti, vedli

k tomu, že tato událost byla považována za Boží zásah. Ještě téhož roku zde byl vztyčen litinový kříž na paměť této události (Černý 2006).

Evidenční číslo: 62

48°54'51.948"N, 14°27'7.526"E

Zahájí

Kostel Zvěstování Panny Marie, 14 km severně od Českých Budějovic

Cílem poutí byl farní kostel, kde byla uctívána gotická socha Madony s Ježíškem umístěná v hlavním oltáři (Černý 2006).

Evidenční číslo: 63

49°5'22.104"N, 14°22'13.014"E

6.2.2. Popraviště

České Budějovice

Budějovice jako významné královské město samozřejmě dostaly hrdelní právo. Tresty byly většinou vykonávány přímo na náměstí Přemysla Otakara II., neboť popravy byly veřejnou atrakcí, takto se jich mohlo účastnit mnoho lidí (Kopáček 1998).

Evidenční číslo: 70

48°58'28.417"N, 14°28'26.977"E

Hluboká nad Vltavou

Hluboká se statutem městečka rovněž směla popravovat. Využívala k tomu dřevěnou šibenici na malém pahorku na severozápadním břehu rybníka Naděje. Poslední exekuce zde byla provedena roku 1734 (Kovář 2012).

Evidenční číslo: 71

49°2'10.661"N, 14°25'54.592"E

Lišov

Poslední obcí na našem zájmovém území, která směla vynášet nejvyšší trest, bylo městečko Lišov. Zde se popravovalo na návrší u kraje lesa při silnici na České Budějovice. Poslední viník zde odpykal trest už v roce 1689 (Kovář 2012).

Evidenční číslo: 72

49°0'37.761"N, 14°35'12.965"E

6.2.3. Lidové slavnosti

Karlův hrádek (Karlshaus)

Zřícenina gotického hradu, 7 km severně od Hluboké nad Vltavou

Hrad byl založen v 50. letech 14. století Karlem IV. spíše jako správní a lovecké sídlo, než jako pevný obraný bod. Již o dvě dekády později byl ale opuštěn a od té doby chátrá. V 19. století se na jeho nádvoří konaly lidové slavnosti s velkou účastí obyvatel (Kovář 2011).

Evidenční číslo: 80

49°6'38.676"N, 14°27'37.658"E

Zbudov

Kubatův památník, 8 km severozápadně od Hluboké nad Vltavou

V roce 1904 se zde konala pouť za údajné účasti až 50 000 lidí, mezi nimi i Karla Klostermanna (Vondra 1985).

Evidenční číslo: 81

49°5'14.893"N, 14°19'39.253"E

6.2.4. Místa bitev

Boršov nad Vltavou

Památník amerického letce, 6 km jihovýchodně od Českých Budějovic

17. dubna 1945 podnikla spojenecká 8. letecká armáda jeden z největších vzdušných útoků války, hlavním cílem byly Drážďany. Stíhačky, které tvořily doprovod bombardérům, se střetly s německými obránci. Do souboje s proudovým Messerschmittem se dostal i americký pilot stíhačky Mustang, Raymond F. Reuter. Jejich střetnutí začalo nad Prahou, ale německá pilot prchl až do oblasti letiště Planá u Českých Budějovic, kde Američana zasáhla protiletecká palba posádky letiště. Mustang se zřítil na okraji Farského lesa 700 m západně od okraje Boršova. Pilot zahynul na místě. Událost připomíná pomník (Kovář 2008b).

Evidenční číslo: 90

48°55'11.639"N, 14°24'56.597"E

Rudolfov

3 km východně od Českých Budějovic

V letech 1618 a 1619 se v okolí města rozprostíral tábor českého stavovského vojska, které obléhalo České Budějovice. Po porážce u Záblatí v červnu 1619 se rebelové stáhli. Situace využili budějovičtí měšťané, když jejich ozbrojený oddíl vtrhl do nenáviděného Rudolfova, pobyl obyvatele a město zapálil (Kovář 2008b).

Jako místo události jsem označil okolí kostela a zámku.

Evidenční číslo: 91

48°59'36.313"N, 14°32'27.221"E

Srubec

Památník amerického letce, 5 km jihovýchodně od centra Českých Budějovic

11. dubna 1945 se na nebi nad Srubcem odehrál letecký souboj mezi pilotem amerického stíhacího bombardéru a dvěma německými stíhači. Američan byl sestřelen a v troskách svého letounu našel smrt. Jmenoval se Robert W. Whitehead. V místě havárie mu byl vystavěn památník (Kovář 2008b).

Ten je dodnes udržován a ve velmi dobrém stavu.

Evidenční číslo: 92

48°57'31.015"N, 14°31'58.421"E

Záblatí

Místo bitvy, 15 km severozápadně od Hluboké nad Vltavou

10. června 1619 byla přímo v obci samotná i v jejím okolí svedena jedna z nejdůležitějších bitev „české války“. Její význam spočívá v tom, že se jedná o jeden z prvních střetů, který stavovská strana prohrála. České vojsko o síle asi 4 000 mužů pod vedením hraběte Mansfelda se opevnilo v obci, císařským oddílům vedeným hrabětem Buquoyem se podařilo nepřítele obklíčit. Část Mansfeldova vojska stačila uprchnout, zbytek, hlavně pěchota, byl ale pevně sevřen a vzdal se. Podle tehdejších zvyklostí většina zajatců

přešla na císařskou stranu, jednalo se o žoldnéře, nikoli o bojovníky z přesvědčení (Čechura 2004).

Evidenční číslo: 93

Zahájí

Místo bitvy, 14 km severně od Českých Budějovic

25. května 1742 byla nedaleko obce a částečně i v ní svedena bitva v rámci válek o rakouské dědictví. „Po polovině května se rakouský sbor knížete Lobkovice, obléhající Hlubokou, rozložil v prostoru nynějšího polesí Řídká blana jihovýchodně od Zahájí a své ležení opevnil náspem (asi 9 000 vojáků). Francouzští maršálové Broglic a Belleisle proti němu táhli od Vodňan v čele vojska, čítajícího zhruba 18 000 mužů. Okolo poledne se protivníci ocitli na dohled od sebe a sevřeli z obou stran ves Zahájí, jejíž obyvatelé jistě ve zmatku prchli. Vesnici obsadili francouzští granátníci, které se Lobkovic okolo čtvrté hodiny odpolední pokusil vytlačit, byl však odražen. Na polích severovýchodně od Zahájí se mezitím střetly jezdecké oddíly a i tam měli navrch Francouzi. Maršál Broglic Přesto otálel s útokem, a poskytl tak Rakušanům čas na zformování a vyklizení bojiště; již za tmy odtáhl Lobkovic do bezpečí budějovických hradeb. Na bojišti dohasl život asi stovky rakouských a dvou stovek francouzských vojáků, uložených do hromadných hrobů. Zahájské střetnutí nijak zásadně neovlivnilo výsledek války, stalo se však poslední ofenzivní akcí Francouzů, kteří od června 1742 začali z našeho území ustupovat.“ (Kovář 2008a, s. 198 - 199).

Evidenční číslo: 94

Zámostí

Místo bitvy, 8 km severně od Českých Budějovic

V lokalitě tehdy ještě neexistující obce Zámostí se odehrála bitva oddílů Jindřicha z Hradce a Petra ze Šternberka proti vojákům rakouských šlechticů Jindřicha z Wallsee a Albery z Bucheimu. Střetnutí se odehrálo 16. listopadu 1351 na blíže neurčeném místě. Skončilo vítězstvím rakouské strany (Kovář 2008b).

Evidenční číslo: 95

6.2.5. Předlohy k uměleckým dílům

České Budějovice

Město jako celek

O městě píše ve svém životním díle *Země zamyšlená* Ladislav Stehlík. Dílo je rozděleno na tři části, o území Českobudějovicka je pojednáno v druhém díle. Poprvé vyšlo na konci 40. let minulého století.

Jedná se v podstatě o netypického průvodce po jižních Čechách. Stehlík zde jako rodák prokázal hlubokou znalost kraje. Autor při svých cestách po kraji sesbíral pověsti, historická fakta, marginálie, zaznamenal osudy místních lidí či příhody významných osobností, hlavně umělců, kteří zde pobývali. Jakýsi rámec vyprávění tvoří lyrický popis přírody.

Dílo není hodnotné jen literárně, ale i graficky díky Stehlíkovým vlastním ilustracím.
Evidenční číslo: 100

Piaristický klášter

Na své olejomalbě ho zachycuje malíř Adolf Träger. Tento umělec tvořil převážně v první polovině 20. století. Specializoval se na oblast Českobudějovicka, kláštera Zlatá koruna a Českokrumlovska (Rulišek 1995).

Obraz zaznamenává pohled na komplex kláštera přes slepé rameno Malše přibližně od parkoviště u dnešní sokolovny na Sokolském ostrově.

Evidenční číslo: 101

48°58'31.837"N, 14°28'17.090"E

Hluboká nad Vltavou

Ve svém díle *Země zamyšlená* o ní pojednává Ladislav Stehlík (viz České Budějovice - město).

Evidenční číslo: 102

Lišov

Ve svém díle *Země zamyšlená* o něm pojednává Ladislav Stehlík (viz České Budějovice - město).

Evidenční číslo: 103

Zbudov

Zbudovská blata

Do prostředí Zbudovských blat umístil děj svého románu *Mlhy na Blatech* český spisovatel Karel Klostermann. Kniha byla poprvé vydána v roce 1909 v Praze (Regal 1926). Příběh byl v roce 1943 zfilmován režisérem Františkem Čápem (Pršíňová 2008).

Evidenční číslo: 104

Zliv

Ve Zlivi často pobýval spisovatel Karel Klostermann. Ve svém románu *Vypovězen* popisuje těžké poměry v místních dělnických rodinách. V knize sice není výslovně uvedeno, že se jedná o Zliv, ale je to z ní zjevné (Kovář 2008a).

Evidenční číslo: 105

6.2.6. Ostatní

České Budějovice

Náměstí Přemysla Otakara II.

Hlavní českobudějovické náměstí se stalo 20. prosince 1918 místem prvního veřejného projevu prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka, který přes město projížděl do Prahy. Pronesl ho z místa před radnicí k tisícům lidí, které zaplnily celé náměstí (Chvojka 1992).

Evidenční číslo: 110

48°58'28.550"N, 14°28'27.628"E

Hrdějovice

Památník leteckého neštěstí, 4 km severně od Českých Budějovic

Západně od vsi několik metrů od železniční trati z Budějovic na Plzeň stojí pomník, který připomíná leteckou havárii z 18. července 1924. Jedná se o jedno z vůbec prvních leteckých neštěstí na českém území. Zahynuli zde dva piloti československého vojenského letectva František Křečan a Jaroslav Vondrášek. Při cvičném letu se jim vzňal motor a havarovali (Hazuka 2011).

Evidenční číslo: 111

49°1'12.546"N, 14°27'14.751"E

Lišov

Locus perennis, 2 km jihozápadně od kostela v Lišově

Značka jednoho ze sedmi základních bodů výškového měření v Rakousku-Uhersku. Podle něj leží 565, 15 m nad hladinou moře v Terstu. Mylně bývá považována za označení pro střed Evropy. Latinský název lze přeložit jako „věčné místo“ (Chábera 1986).

Evidenční číslo: 112

49°0'24.768"N, 14°35'5.344"E

Planá

Letiště, 3 km jihojihovýchodně od centra Českých Budějovic

Zdejší letiště bylo během Druhé světové války přeměněno na vojenské. Byly tady zalétávány nové proudové stíhačky Messerschmitt Me-262 Schwalbe, které se montovaly v nedalekém Dvoře Koroseky.

Během roku 1948 zde probíhal výcvik izraelských pilotů, kteří se později účastnili válek na obranu své nové vlasti (Kovář 2008a).

Evidenční číslo: 113

48°56'48.585"N, 14°26'38.519"E

Zbudov

Kubatův památník, 8 km severozápadně od Hluboké nad Vltavou

Přibližně 250 m jižním směrem od železniční zastávky Zbudov se na místě údajné popravy Jakuba Kubaty nachází jeho pomník. Kubata byl podle pověsti zbudovský rychtář a vůdce vzpoury proti hlubocké vrchnosti, za což měl být sťat. Od toho pochází známá věta: „Kubata dal hlavu za Blata“.

Je skutečně potvrzeno, že v oblasti blat došlo během roku 1581 k selskému povstání. Spor se vedl mezi sedláky a majitelem panství Adamem z Hradce o správu sirotčích peněz. Vzbouřilo se několik set obyvatel, asi do tisíce. Vůdci byli zatčeni a popraveni na Hluboké. K žádné exekuci tedy na Zbudovsku nedošlo a žádný Jakub Kubata se pravděpodobně rebelie nezúčastnil, zcela jistě nebyl v pozici rychtáře (Kovář 2008a).

Toto místo je v práci zahrnuto jako symbolické kvůli připomínce výše popsaných událostí.

Evidenční číslo: 114

49°5'14.910"N, 14°19'39.308"E

6.3. Vyhlídkové body

6.3.1. Umělé

České Budějovice

Černá věž

Krásný výhled na České Budějovice a okolí.

24 hodin

Evidenční číslo: 120

48°58'31,858"N, 14°28'32,389"E

Hluboká nad Vltavou

Zámecká věž

Daleký rozhled přes Budějovickou pánev a České Budějovice až k Novohradským horám a Blanskému lesu.

24 hodin

Evidenční číslo: 121

49°03'03,505"N, 14°26'29,600"E

6.3.2. Přírodní

Boršov nad Vltavou

Lokalita Na pivovarském

Na cestě z Boršova nad Vltavou směrem na východ k památníku amerického letce asi 300 metrů od posledních domů se nachází místo, které nabízí pohled na České Budějovice a Boršov.

12 - 3 hodiny

Evidenční číslo: 130

48°55'11.032"N, 14°25'17.440"E

České Budějovice

Lokalita U Švába

Z cesty, která by nás s Budějovic dovedla na střelnici ve Čtyřech Dvorech, se můžeme rozhlédnout na východ a spatřit České Budějovice včetně Černé věže a další obce na Lišovském prahu.

12 – 5 hodin

Evidenční číslo: 131

48°58'17.276"N, 14°26'27.929"E

Dehtáře

Lokalita Na velkých

Ze silnice vedoucí z Dehtářů do obce Radošovice se v celém jejím prvním půl kilometru otevírá působivý pohled na rybník Dehtář na pozadí Blanského lesa.

5 – 10 hodina

Evidenční číslo: 132

49°0'54.554"N, 14°18'23.537"E

Doubravice

Lokalita Louka Benedů

Na jihovýchodním konci obce u silnice na Nedabyle stojí křížek, u něj zahame na polní cestu a půjdeme po ní asi sto metrů. Přes pole se otevírá pohled na část Českých Budějovic, věže Temelínské elektrárny, ale i na zámek Hluboká.

9 - 2 hodiny

Evidenční číslo: 133

48°56'6.960"N, 14°30'54.640"E

Dubičné

Dlouhý vrch (551 m n. m.)

Z tohoto kopce je možné rozhlédnout se do všech stran. Nejzajímavější je pohled na západ na České Budějovice, na severozápad na Hlubokou nad Vltavou a na SSZ na Rudolfov s dominantou kostela. V zimě svah slouží jako sjezdovka, v ostatních částech roku jako plocha pro starty bezmotorových letců.

24 hodin

Evidenční číslo: 134

48°58'42.022"N, 14°32'30.794"E

Habří

Lokalita Pod myslivnou

Na cestě z Habří ke zbytkům kostela sv. Víta v zatáčce u myslivny se nachází bod, ze kterého je možné přehlédnout část Českých Budějovic a Lišovského prahu.

1 – 5 hodin

Evidenční číslo: 135

48°56'51.748"N, 14°19'25.905"E

Hluboká nad Vltavou

Baba (449 m n. m.)

Ze skalnatého vrcholu je možné přehlédnout údolí Vltavy protékající východně od vrcholu. Pohled je možný jen skrz vegetaci, proto je vhodným cílem jen v chladnějších obdobích roku, kdy na stromech chybí listí.

6 – 12 hodin

Evidenční číslo: 136

49°1'2.106"N, 14°17'5.146"E

Břeh Munického rybníka u zámku Ohrada

Z tohoto místa se nám otevírá pohled přes hladinu rybníka na panorama centra Hluboké nad Vltavou včetně zámku a kostela.

12 – 3 hodiny

Evidenční číslo: 137

49°2'33.986"N, 14°25'21.913"E

Zámecký park – jižní kraj

Z tohoto místa jsou výborně pozorovatelné České Budějovice. I při horší viditelnosti lze rozpoznat vrcholy Blanského lesa a Novohradských hor.

3 - 9 hodin

Evidenční číslo: 138

49°2'58.793"N, 14°26'36.168"E

Zámecký park - západní kraj

Tato vyhlídka nabízí rozhled západním směrem až k vrcholům Blanského lesa včetně Kleti. Na zábradlí je umístěna panoramatická tabulka s popsány vrcholy.

6 – 12 hodin

Evidenční číslo: 139

49°3'12.507"N, 14°26'6.033"E

Homole

Lokalita Ráčiny

Ze silnice mezi Homolemi a Novými Homolemi se nabízí krásný, daleký rozhled téměř do všech stran zahrnující i vrcholky Blanského lesa a Novohradských hor.

3 – 12 hodin

Evidenční číslo: 140

48°56'17.582"N, 14°24'38.966"E

Hosín

Chyňava

Od samoty na silnici mezi Borkem a Chotýčany zvaném Chyňava se můžeme rozhlédnout do širokého okolí. Nabízí se pěkný výhled na České Budějovice, obce na Lišovském prahu a na Blanský les na západě.

9 – 6 hodin

Evidenční číslo: 141

49°2'30.551"N, 14°30'23.279"E

Račice (508 m n. m.)

Z tohoto vrcholu vypínajícího se severozápadně od vsi se dá rozhlédnout do všech stran. Nabízí jednak netradiční pohled na zámek Hluboká, na České Budějovice a při dobré viditelnosti na vrcholy Blanského lesa.

24 hodin

Evidenční číslo: 142

49°2'33.221"N, 14°28'15.075"E

Hrdějovice

Lokalita Výhony

Z tohoto bodu pozorovatel spatří celé České Budějovice na pozadí Blanského lesa.

3 - 9 hodina

Evidenční číslo: 143

49°1'51.409"N, 14°29'7.846"E

Chotýčany

Chotýčany, jihozápadní okraj obce

Od posledních stavení obce se nabízí zajímavý pohled na Hlubokou nad Vltavou a na Blanský les.

6 – 12 hodin

Evidenční číslo: 144

49°03'54,830"N, 14°30'57,732"E

Lokalita K struhám

Ze silnice vedoucí z Chotýčan směrem na Borek se nachází asi 500 metrů jižně od Chotýčan návrší, ze kterého se nabízí krásný rozhled na České Budějovice, Hlubokou nad Vltavou nebo Blanský les.

24 hodin

Evidenční číslo: 145

49°3'37.524"N, 14°30'54.549"E

Jamně

Na kraji Jamné na příjezdu od Zahorčic stojí křížek, několik metrů od něj je upravené vyhlídkové místo s panoramatickou tabulí. Je odsud možné spatřit vrcholky Novohradských hor a Blanského lesa včetně Kleti.

3 - 9 hodin

Evidenční číslo: 146

48°54'23.430"N, 14°24'19.257"E

Kamenný Újezd

Zřícenina hradu Maškovec

Z několika skalních výchozů a zbytků středověkého hradu se nabízí zajímavý pohled do vltavského údolí protékajícího pod vysokým srázem.

6 - 12 hodin

Evidenční číslo: 147

48°54'3.438"N, 14°25'17.680"E

Kostelec

Lokalita Čihadla

Asi 300 metrů severovýchodním směrem od Kostelce na silnici na Hroznějovice se nachází odbočka na polní cestu. Z tohoto místa se naskýtá zajímavý pohled na údolí Vltavy. Je odlišný od panoramatu, které nabízí nedaleký vrch Na Pahorku, proto je zde zahrnut.

9 – 12 hodin

Evidenční číslo: 148

49°8'37.386"N, 14°28'38.152"E

Na Pahorku

Z vrchu nad obcí Kostelec je možné rozhlédnout se do všech světových stran, nejzajímavější je pohled na údolí Vltavy.

24 hodin

Evidenční číslo: 149

49°08'26,487"N, 14°28'48,533"E

Krasejovka

Lokalita U medných

Z východního okraje obce Krasejovka na odbočce ze silnice České Budějovice – Dolní Dvořiště se nachází místo, ze kterého se otevírá pohled do širokého okolí od Českých Budějovic na severu přes Římov na východě až po vrcholky Novohradských hor na jihovýchodě.

12 - 6 hodin

Evidenční číslo: 150

48°51'49.111"N, 14°27'20.395"E

Lipí

Lokalita Pod bory

Z polní cesty východně od vsi Lipí se můžeme rozhlédnout dvěma směry. Nejprve na sever, kde spatříme část Českých Budějovic a ještě dále zámek Hluboká. Na východě se vidíme obec Lipí na pozadí severního hřebene Blanského lesa.

12 – 2 hodiny, 7 – 10 hodin

Evidenční číslo: 151

48°56'45.211"N, 14°22'0.867"E

Nedabyle

Lokalita K Suchému dvoru

Z tohoto místa se otevírá výhled do širokého okolí, Novohradskými horami na jihu, přes Blanský les na západě až po České Budějovice na severu.

10 - 7 hodin

Evidenční číslo: 152

48°55'59.560"N, 14°31'13.832"E

Ohrazeníčko

Lokalita U Červeného kříže

Asi 500 metrů východně u silnice na Ledenice stojí křížek a u něj tabule s popisem reliéfu na obzoru. Na jižní straně lze spatřit vrcholky Novohradských hor, na jihozápadní pak Blanského lesa, včetně Kleti.

3 - 9 hodin

Evidenční číslo: 153

48°56'15.029"N, 14°35'32.069"E

Radošovice

Lokalita Na středním

Asi 600 metrů východně od kraje obce Radošovice stojí boží muka. Z tohoto místa je možné přehlédnout rybník Dehtář a v pozadí vrcholy Blanského lesa.

3 – 9 hodin

Evidenční číslo: 154

49°1'2.044"N, 14°17'5.442"E

Rudolfov

Lokalita Na cihelně

Tento bod nabízí výhled na České Budějovice a část Rudolfova s dominantou kostela.

6 - 12 hodin

Evidenční číslo: 155

49°0'3.671"N, 14°33'5.779"E

Řevňovice

Z jihozápadního cípu obce se otevírá pohled na Novohradské hory a Klet'.

3 - 9 hodin

Evidenční číslo: 156

48°53'5.773"N, 14°33'8.316"E

Slavče

Kluk (741 m n. m.)

Ze skalního útvaru na vrcholu kopce je možné rozhlédnout se na jih a částečně na severozápad. Na jihu je vidět jižní hřbet Blanského lesa, na severozápadě Budějovická pánev.

4 – 8 hodin, 10 – 11 hodin

Evidenční číslo: 157

48°55'25.623"N, 14°19'45.890"E

Spolí

Lokalita Šosy

Asi jeden kilometr severovýchodním směrem po červené turistické stezce se nachází místo, které nabízí zajímavý rozhled do krajiny, a to východním směrem.

6 - 12 hodin

Evidenční číslo: 158

48°58'56.348"N, 14°43'12.351"E

Srubec

Dobrovodská ulice, 180 metrů jižně od památníku amerického letce

Lokalita okolo obce Srubec je v literatuře označována jako oblast s nejvyšším výskytem vyhlídkových bodů na Českobudějovicku. Bohužel, zástavba, která zde v posledních letech vyrostla, brání výhledu. Podařilo se mi najít jedno místo, odkud je alespoň částečně neblokovaný výhled na České Budějovice. Pozorovatel z něj hledí směrem na západ přes nezastavěný pozemek (zřejmě stavení uzávěra, vede přes něj elektrické vedení). Místo se nachází na křižovatkách ulic Dobrovodské a Na chalupy.

6 - 12 hodin

Evidenční číslo: 159

48°57'26.281"N, 14°32'0.930"E

Strážkovice

Strážkovický vrch (558 m n. m.)

Z tohoto vrcholku západně od Strážkovic je možné rozhlédnout se do všech stran a spatřit mimo jiné Novohradské hory a Blanský les.

24 hodin

Evidenční číslo: 160

48°53'5.773"N, 14°33'8.316"E

Zborov

Lokalita Na panských

Po asi 300 metrech chůze západně od obce Zborov po modré turistické trase dorazíme k lavičce a informační tabuli, která návštěvníkovi sděluje, co vidí. Jsou to vrcholky Novohradských hor na jihu a Blanského lesa na jihovýchodě.

3 - 9 hodin

Evidenční číslo: 161

48°56'7.610"N, 14°33'28.393"E

7. Závěr

Vzhledem k spíše popisnému charakteru této práce neobsahuje závěr odpovědi na nějaké hypotézy. Pojal jsem ho jako stručné shrnutí pracovních postupů a zjištěných faktů.

Největším problémem při zpracovávání tohoto tématu bylo, že neexistuje žádná metodika pro zpracovávání ÚAP nebo alespoň jasné vymezení jednotlivých témat, podle kterých by se dalo postupovat. V praxi se tak stává, že se územně-analytické podklady liší jedny od druhých podle zpracovatele. Svůj postup jsem proto konzultoval jak s vedoucím práce, tak s úředníky příslušných úřadů, aby byly moje postupy co nejvíce shodně s jejich.

Byly vypracovány tři, respektive čtyři datové vrstvy, které zaznamenávají zjištěné skutečnosti v geografickém prostoru. Tyto vrstvy jsou doplněny o atributové tabulky, které obsahují základní data o daných hodnotách území. V textové části, na kterou i atributové tabulky odkazují, jsou potom tyto informace ještě podrobněji rozvedena. Z těchto vrstev byly vyhotoveny tři mapové listy, pro každé téma jeden. Dále byly vypracovány tři databáze, které ve kterých nalezneme pořízené fotografie.

V kapitole věnované metodice jsem se snažil co nejpřesněji a nejprůhledněji popsat postup při zpracovávání práce. Objašnuji zde teoretické studium problematiky územně-analytických podkladů, kritéria pro výběr jednotlivých hodnot, postup při jejich shromažďování i jejich lokalizaci. Dále se zaměřuji na práci v terénu, zaměřování jednotlivých hodnot a pořizování fotodokumentace. V poslední části metodické kapitoly se věnuji zpracování dat v prostředí GIS, tvorbě mapových listů a databází.

Podařilo se mi najít a popsat 31 historicky významných budov (viz mapa číslo 1 *Historicky významné budovy ve SO ORP České Budějovice*). Nejvíce se jedná se o stavby, které byly nebo jsou spojeny s životy šlechticů, politiků nebo umělců. Méně je staveb, ve kterých se stala nějaká významnější událost. Mohlo by jich být násobně více, ale bohužel se mi mnoho osobností a událostí nepodařilo lokalizovat přesně do určitého domu nebo stavby s nimi spojené už nestojí.

Historicky významných míst jsem zaznamenal celkem 36 (viz mapa číslo 2 *Historicky významná místa ve SO ORP České Budějovice*). Největší zastoupení mají poutní místa, místa bitev a lokality, které posloužily jako inspirace k uměleckým dílům. Lokalizace významných míst byla jednodušší a úspěšnější, než v případě budov, protože z krajiny nemohou zmizet tak snadno jako stavby.

Vyhlídkových bodů jsem určil 34 (viz mapa číslo 3 *Vyhlídkové body ve SO ORP České Budějovice*). Až na dvě výjimky, které tvoří věže, se jedná o body v otevřené krajině. Většinou jde o vyvýšená místa, ale ne nutně o vrcholy kopců. Mnoho vyhlídkových bodů zmíněných v literatuře nebo zaznamenaných na mapách se při terénním průzkumu ukázalo být nepoužitelnými. Nejčastěji proto, že ve výhledu bránila vegetace nebo nová zástavba, to se týká hlavně okolí Českých Budějovic. Nezahrnoval jsem ani místa, ze kterých bylo sice dobře vidět, ale jen díky průsekům v lese, které za několik let zarostou. Největší koncentraci vyhlídkových bodů můžeme nalézt v oblasti Lišovského prahu, Blanského lesa a Táborské pahorkatiny.

Věřím, že se mi podařilo doplnit stávající územně-analytické podklady, tak aby měly celistvější podobu. Za krok kupředu považuji metodickou část, která sice ne dokonale, ale alespoň nějak popisuje postup při pořizování vybraných podkladů. Doufám, že výsledky mého snažení budou příslušnými úřady využity v praxi. To byl konec konců jeden z důvodů, proč jsem si toto téma vybral.

8. Zdroje

ANDĚL, J. a kol. (2008): Komplexní geografický výzkum kulturní krajiny II. díl. Vývoj environmentálního stresu v severozápadních Čechách v období transformace. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie, Ústí nad Labem, 176 s.

BEDNAŘÍKOVÁ, J. (2003): Stěhování národů. Vyšehrad, Praha, 413 s.

BOHÁČ, Z. (1995): Poutní místa v Čechách. Debora, Praha, 286 s.

CÍLEK, V. (2004): Vstoupit do krajiny. O přírodě a paměti středních Čech. Dokořán, Praha, 110 s.

CUKR, J. (2011): Okolí Českých Budějovic. Průvodce zajímavými místy na Českobudějovicku. Veduta, České Budějovice, 228 s.

ČECHRA, J. (2004): Zimní král aneb české dobrodružství Fridricha Falckého. Rybka Publishers, Praha, 382 s.

ČERNÝ, J. (2006): Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti. Veduta, České Budějovice, 316 s.

Českobudějovicko. 1 : 50 000. Turistická mapa. Kartografie Praha, Praha, 2011.

ČORNEJ, P. (2000): Velké dějiny zemí Koruny české V. 1402-1437. Paseka, Praha, Litomyšl, 788 s.

ČORNEJ, P. (2007): Velké dějiny zemí Koruny české VI. 1437-1526. Paseka, Praha, Litomyšl, 839 s.

ČORNEJOVÁ, I. (2008): Velké dějiny zemí Koruny české VIII. 1618-1683. Paseka, Praha, Litomyšl, 711 s.

ČSÚ (2012): Charakteristika obcí, výměra a podnikatelská sféra (k 31. 12. 2011),
www.czso.cz.

ČSÚ (2013): Výsledky sčítání lidí, domů a bytů 2011.
www.scitani.cz (20. 11. 2013)

HAZUKA, A. (2011): Vandalové zničili letecký monument u Hrdějovic. ze dne 11. 1. 2014,
Dostupné z: www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/130614-vandalove-znicili-letecky-monument-u-hrdejovic/

CHÁBERA, S. (1998): Fyzický zeměpis jižních Čech. Přehled geologie, geomorfologie, horopisu a vodopisu. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice, 139 s.

CHÁBERA, S. (1982): Geologické zajímavosti jižních Čech. České Budějovice, 159 s.

CHÁBERA, S. a kol. (1986): Jižní Čechy. Turistický průvodce ČSSR. Olympia, Praha, 389 s.

CHVOJKA, J. (1998): Čestní občané města Českých Budějovic. Město České Budějovice, České Budějovice, 62 s.

CHVOJKA, J. (1992): Město pod Černou věží. Vyprávění z historie Českých Budějovic. Actys, České Budějovice, 288 s.

Geomorfologická mapa ČR (2007), www.treking.cz/regiony/celky.htm.

JIROUS, I. M. (2008): Pravdivý příběh Plastic People. Torst, Praha, 245 s.

KAPLAN, K. (2009): Kronika komunistického Československa. Klement Gottwald a Rudolf Slánský. Společnost pro odbornou literaturu, Brno, 379 s.

KOPÁČEK, J. a kol. (1998): Encyklopedie Českých Budějovic. Město České Budějovice, České Budějovice, 592 s.

KOVÁŘ, D. (2012): Českobudějovicko. edice Zmizelé Čechy, Paseka, Praha, Litomyšl, 65 s.

KOVÁŘ, D. (2008a): Českobudějovicko. I. Levý břeh Vltavy. Veduta, České Budějovice, 240 s.

KOVÁŘ, D. (2008b): Českobudějovicko. II. Pravý břeh Vltavy. Veduta, České Budějovice, 324 s.

KOVÁŘ, D. (2011): Tvrze, hrady a zámky Českobudějovicka. Historicko-vlastivědný spolek v Českých Budějovicích, České Budějovice, 360 s.

KROPILÁK, M., PURŠ, J. (1982): Přehled dějin Československa I/2 (1526-1848). Academia, Praha, 1982, 648 s.

KUPKA, J. (2010): Krajiny kulturní a historické. Vliv hodnot kulturní a historické charakteristiky na krajinný ráz naší krajiny. České vysoké učení technické v Praze, Praha, 180 s.

MAJEROVÁ, V. a kol. (2008): Český venkov 2007. Studie Jihočeského a Ústeckého kraje. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Praha, 250 s.

MAGISTRÁT MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE (2008): Územně analytické podklady správního obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice. Rozbor udržitelného rozvoje území. 61 s.,
www.ftp.c-budejovice.cz/Oupa/2008/Textova_cast/ORPCeskeBudejovice_uap.pdf

MMR ČR (2007): Pořizování územně analytických podkladů. Metodický návod. Praha, 14 s.

PÁNEK, J. (1996): Poslední Rožmberk: životní příběh Petra Voka. Brána, Praha, 231 s.

PAVEL, J. (1965): České Budějovice. Státní nakladatelství krásné literatury a umění, Praha, 236 s.

PLEVKA, B. (1994): Život a umění Emy Destinnové. AZ servis, Praha, 223 s.

POLIŠENSKÝ, J. (1970): Třicetiletá válka a evropská krize 17. století. Svoboda, Praha, 284 s.

PRŠÍNOVÁ, T., STRAKOVÁ, L. (2008): Karel Klostermann (1848-1923). Soupis díla. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, Pelhřimov, 2008, 256 s.

REGAL, M. (1926): Život a dílo Karla Klostermanna. Josef Vilímek, Praha, 176 s.

RULÍŠEK, H. (1995): Adolf Träger (1888 – 1965). Alšova jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou, Týn nad Vltavou, 6 s.

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE (2012): Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí. Metodický návod k příloze č. 1 části A vyhlášky č. 500/2006 Sb. Ústav územního rozvoje, Brno, 38 s.

STASÍKOVÁ, L. (2013): Genius loci vo vzt'ahu k strachu zo zločinnosti na príklade postsocialistického sídliska. Geografický časopis, 65, č. 1, s. 83-101.

STEHLÍK, L. (1986): Země zamyšlená II. Československý spisovatel, Praha, 360 s.

VANÍČEK, V. (2002): Velké dějiny zemí Koruny české III. 1250-1310. Paseka, Praha, Litomyšl, 757 s.

VONDRA, V. (1985): Zliv. Minulost a přítomnost města a okolí. Městský národní výbor Zliv, České Budějovice, 192 s.

VOREL, P. (2005): Velké dějiny zemí Koruny české VII. 1526-1618. Paseka, Praha, Litomyšl, 639 s.

Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

WALDHAUSER, J. (2002): Encyklopedie Keltů v Čechách. Libri, Praha, 116 s.

www.cuzk.cz ze dne 8. 4. 2014

www.geofabrik.de ze dne 5. 4. 2014

Zákon č. 183/2006 Sb., ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-183.

Zákon č. 350/2012 Sb., ze dne 19. září 2012, kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony, www.epravo.cz/_dataPublic/sbirky/2013/sb0117-2013.pdf.

9. Seznam map

Mapa č. 1: Historicky významné stavby ve SO ORP České Budějovice

Mapa č. 2: Historicky významná místa ve SO ORP České Budějovice

Mapa č. 3: Vyhlídkové body ve SO ORP České Budějovice

10. Přílohy

Příloha č. 1

Územně analytické podklady obcí - podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území

1. zastavěné území
2. plochy výroby
3. plochy občanského vybavení
4. plochy k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území
5. památková rezervace včetně ochranného pásma
6. památková zóna včetně ochranného pásma
7. krajinná památková zóna
8. nemovitá kulturní památka, popřípadě soubor, včetně ochranného pásma
9. nemovitá národní kulturní památka, popřípadě soubor, včetně ochranného pásma
10. památka UNESCO včetně ochranného pásma
11. urbanistické hodnoty
12. region lidové architektury
13. historicky významná stavba, soubor
14. architektonicky cenná stavba, soubor
15. významná stavební dominanta
16. území s archeologickými nálezy
17. oblast krajinného rázu a její charakteristika
18. místo krajinného rázu a jeho charakteristika
19. místo významné události
20. významný vyhlídkový bod
21. územní systém ekologické stability
22. významný krajinný prvek registrovaný, pokud není vyjádřen jinou položkou
23. významný krajinný prvek ze zákona, pokud není vyjádřen jinou položkou
24. přechodně chráněná plocha

25. národní park včetně zón a ochranného pásma
26. chráněná krajinná oblast včetně zón
27. národní přírodní rezervace včetně ochranného pásma
28. přírodní rezervace včetně ochranného pásma
29. národní přírodní památka včetně ochranného pásma
30. přírodní park
31. přírodní památka včetně ochranného pásma
32. památný strom včetně ochranného pásma
33. biosférická rezervace UNESCO, geopark UNESCO
34. NATURA 2000 - evropsky významná lokalita
35. NATURA 2000 - ptačí oblast
36. lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem
37. lesy ochranné
38. les zvláštního určení
39. lesy hospodářské
40. vzdálenost 50 m od okraje lesa
41. bonitovaná půdně ekologická jednotka
42. hranice biochor
43. investice do půdy za účelem zlepšení půdní úrodnosti
44. vodní zdroj povrchové, podzemní vody včetně ochranných pásem
45. chráněná oblast přirozené akumulace vod
46. zranitelná oblast
47. vodní útvar povrchových, podzemních vod
48. vodní nádrž
49. povodí vodního toku, rozvodnice
50. záplavové území
51. aktivní zóna záplavového území
52. území určené k rozlivům povodní
53. území zvláštní povodně pod vodním dílem
54. objekt/zařízení protipovodňové ochrany
55. přírodní léčivý zdroj, zdroj přírodní minerální vody včetně ochranných pásem
56. lázeňské místo, vnitřní a vnější území lázeňského místa

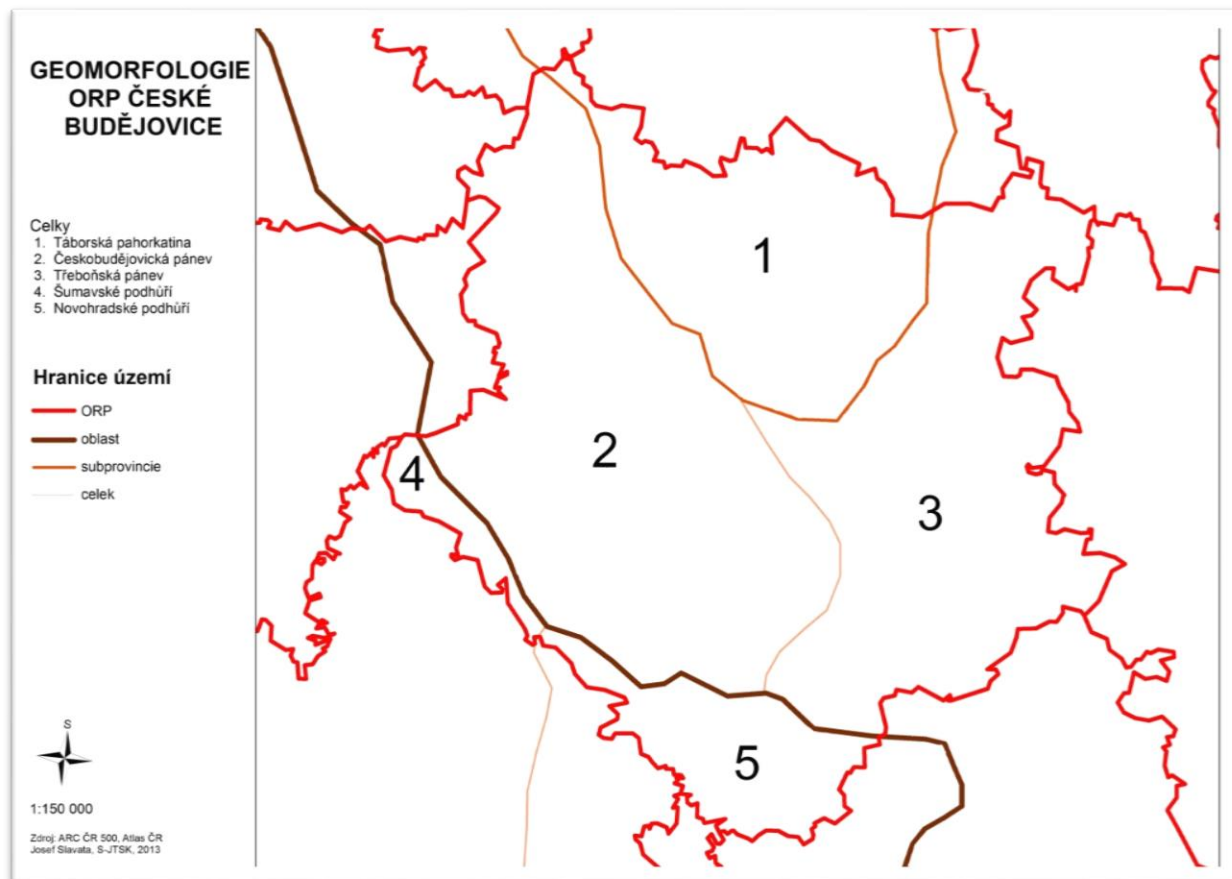
57. dobývací prostor
58. chráněné ložiskové území
59. chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské kůry
60. ložisko nerostných surovin
61. poddolované území
62. sesuvné území a území jiných geologických rizik
63. staré důlní dílo
64. staré zátěže území a kontaminované plochy
65. oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší
66. odval, výsypka, odkaliště, halda
67. technologický objekt zásobování vodou včetně ochranného pásma
68. vodovodní síť včetně ochranného pásma
69. technologický objekt odvádění a čištění odpadních vod včetně ochranného pásma
70. síť kanalizačních stok včetně ochranného pásma
71. výrobní elektrárny včetně ochranného pásma
72. elektrická stanice včetně ochranného pásma
73. nadzemní a podzemní vedení elektrizační soustavy včetně ochranného pásma
74. technologický objekt zásobování plynem včetně ochranného a bezpečnostního pásma
75. vedení plynovodu včetně ochranného a bezpečnostního pásma
76. technologický objekt zásobování jinými produkty včetně ochranného pásma
77. ropovod včetně ochranného pásma
78. produktovod včetně ochranného pásma
79. technologický objekt zásobování teplem včetně ochranného pásma
80. teplovod včetně ochranného pásma
81. elektronické komunikační zařízení včetně ochranného pásma
82. komunikační vedení včetně ochranného pásma
83. jaderné zařízení
84. objekty nebo zařízení zařazené do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami
85. skládka včetně ochranného pásma
86. spalovna včetně ochranného pásma
87. zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu včetně ochranného pásma
88. dálnice včetně ochranného pásma

89. rychlostní silnice včetně ochranného pásma
90. silnice I. třídy včetně ochranného pásma
91. silnice II. třídy včetně ochranného pásma
92. silnice III. třídy včetně ochranného pásma
93. místní a účelové komunikace
94. železniční dráha celostátní včetně ochranného pásma
95. železniční dráha regionální včetně ochranného pásma
96. koridor vysokorychlostní železniční trati
97. vlečka včetně ochranného pásma
98. lanová dráha včetně ochranného pásma
99. speciální dráha včetně ochranného pásma
100. tramvajová dráha včetně ochranného pásma
101. trolejbusová dráha včetně ochranného pásma
102. letiště včetně ochranných pásem
103. letecká stavba včetně ochranných pásem
104. vodní cesta
105. hraniční přechod
106. cyklostezka, cyklotrasa, hipostezka a turistická stezka
107. objekt důležitý pro obranu státu včetně ochranného pásma
108. vojenský újezd
109. vymezené zóny havarijního plánování
110. objekt civilní ochrany
111. objekt požární ochrany
112. objekt důležitý pro plnění úkolů Policie České republiky
113. ochranné pásmo hřbitova, krematoria
114. jiná ochranná pásma
115. ostatní veřejná infrastruktura
116. počet dokončených bytů k 31. 12. každého roku
117. zastavitelná plocha
118. jiné záměry
119. další dostupné informace, např. průměrná cena m² stavebního pozemku v členění podle katastrálních území, průměrná cena m² zemědělské půdy v členění podle katastrálních území

Zdroj: Vyhláška 500/2006 Sb.

Příloha č. 2

Geomorfologie ORP České Budějovice

Přiložené mapy:

Mapa č. 1: Historicky významné budovy ve SO ORP České Budějovice v roce 2014

Mapa č. 2: Historicky významná místa ve SO ORP České Budějovice v roce 2014

Mapa č. 3: Vyhlídkové body ve SO ORP České Budějovice v roce 2014